Informativno-političko glasilo

Bunjevačke Novine

www.bunjevci.net

Subotica, jul 2017. - Godina XIII - Broj 145 - Cina: 50 dinara

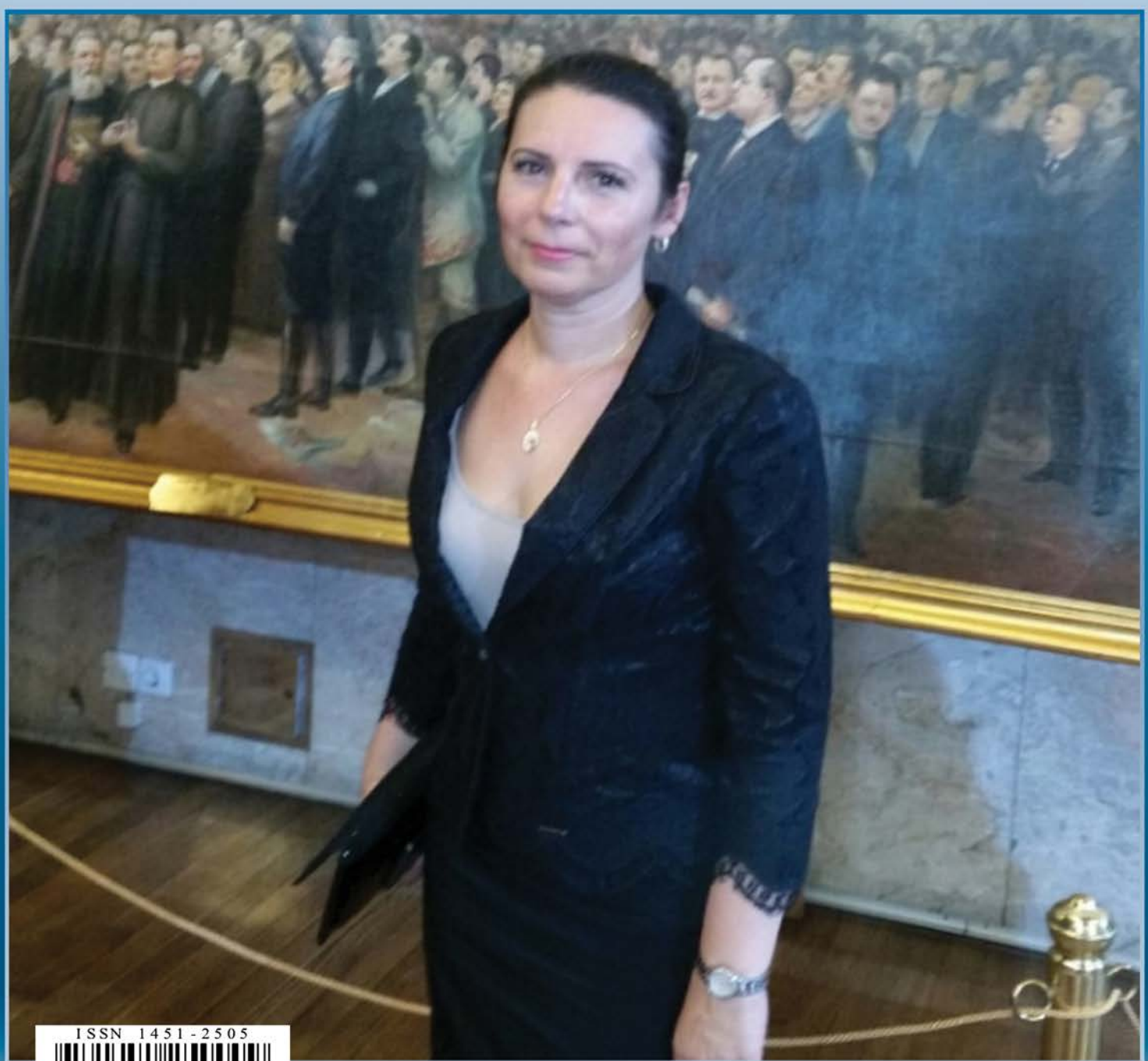

ISSN 1451-2505

Pridsidnica Bunjevačkog nacionalnog savita na svečanosti u povodu inauguracije pridsidnika Republike Srbije

Bunjevački Nacionalni Savet

Национални савет буњевачке националне мањине
Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine
National Council of the Bunjevac Ethnic Minority

Slušajte radio emisije na bunjevačkom jeziku

„Bunjevačka rič"

Radio Novi Sad (100 MHz) petkom od 14,15 sati
Radio Subotica (104,4 MHz) nediljom od 9,30 sati

„Subotica na bunjevačkom"

Radio Subotica (104,4 MHz) subotom od 9,45 sati

Slušajte „Bunjevački radio"
www.boc.rs

Gledajte TV emisiju na bunjevačkom jeziku

„Spektar"

Radio televizija Vojvodine, drugi program, nediljom od 17,30 sati

Pratite nas na internetu

www.bunjevci.net

Bunjevački nacionalni praznici:

2. februar, *Dan Velikog prela*

23. februar, *Dan osnivanja prvog Nacionalnog savita*

15. avgust, *Dan Dužijance*

25. novembar, *Dan Velike narodne skupštine Srba, Bunjevaca i ostali Slovena*

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA
IZ OBLAKA RAŠIRILA KRILA,
OJ BUNJEVČE PROBUDI SE SADA
STAREŠINO SUBOTICE GRADA.

MENE MATI UČILA PIVATI
PIVAJ SINE DA BUNJEVCI ŽIVE,
NEK NAM ŽIVI NAŠA MILA BAČKA,
TAMBURICA, PISMA BUNJEVAČKA.

NE ZOVEMO SAMO BOGATAŠE
VEĆ I DRUGE STANOVNIKE NAŠE,
JA SAM SINAK SUBOTICE GRADA
NE DAM VIŠE DA MOJ NAROD STRADA.

BUNJEVAČKA SVEČANA PISMA

OSNIVANJE I FUNKCIONISANJE NIU „BUNJEVAČKOG INFORMATIVNOG CENTRA" POMOGLI

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE

POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA INFORMACIJE AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINA

Informativno-političko glasilo
BN Bunjevačke Novine

Informativno-političko glasilo bunjevačke nacionalne manjine
Godina XIII Broj 145
Jul 2017.
Cina 50 dinara
Izlazi prve nedilje u misecu
Izdavač:
NIU „BUNJEVAČKI INFORMATIVNI CENTAR" - Subotica
Osnivač izdavača:
NACIONALNI SAVET BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE
Direktor NIU „BIC":
Mirko Bajić
v.d. glavnog i odgovornog urednika
„Bunjevački novina":
Nikola Stantić
Redakcija:
Nikola Stantić
Ksenija Stojičić (gradska hronika)
Tamara Babić (kultura)
Ružica Parčetić (Sombor)
Siniša Tikvicki (on-line izdanje)
Boris Bajić (sekretar Redakcije)
Stalni saradnici:
Ana Vojnić Kortmiš, Tihomir Kujundžić Matković, Milan Stepanović, Zvonko Stantić, Eva Kovač Pečkai
Tehnički urednik:
Nikola Stantić
Fotografija:
Nikola Stantić
Naslovna strana:
Inauguracija pridsidnika Republike Srbije
Adresa:
Trg cara Jovana Nenada 15/2, 24000 Subotica
Telefon/fax: 024 523-505
e-mail: bic@bunjevci.net
Štampa:
Rotografika Subotica
Tiraž:
1.000
Dizajn:
Studio Trid Beograd
Distribucija:
„Press international" - Novi Sad, „Centrosinergija" d.o.o. Novi Beograd

List je upisan u Registar javnih glasila Agencije za privredne registre Republike Srbije pod registarskim brojem: NV000430
COBISS SR-ID 133482759
CIP - Katalogizacija u publikaciji Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
659.3(=862)

Rič urednika

Poštivana čeljadi,

Bliži se proslava „Dana Dužijance", obilužavanje jednog od četri nacionalna praznika Bunjevaca.

U novom broju „Bunjevački novina" očekiva vas kompletan program proslave sa satnicama, kako bi mogli prisustvovat, ne samo „Danu Dužijance", već svemu onom što prithodi ovoj proslavi. Aktivnosti udruženja i društava, koje pridstavljaje uvod „Danu Dužijance", mogu se nać u ovom broju.

Pored ovog, pronaćete i više pojedinosti o prisustvovanju pridsidnice Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine dr Suzane Kujundžić Ostojić proslavi u povodu inauguracije pridsidnika Republike Srbije Aleksandra Vučića. Dakle, ko što vidite, svudan smo prisutni. Savez bačkih Bunjevaca proslavio je uspišni 10 godina postojanja stranke u Somboru, a o tom kako je tamo bilo, slidi tekst u ovom broju novina...

„Bunjevačke novine" vam, izmed ostalog, donose i pripovitku o mladoj Vanji Romić koja sa svoji 10 godina u bogatoj sportskoj karijeri broji oko 130 medalja i pehara. Ona trenira plivanje, a u članku ćete moć pročitat kako ova mlada i uspišna curica uspiva uskladit sve obaveze. Dakle, iako je lito i vrime godišnji odmora, redakcija „Bunjevački novina" sa saradnicima vridno radi kako bi vi bili informisani. Pa da počmemo...

Sadržaj

– Pridsidnica bunjevačke nacionalne manjine u Palati Srbija **4**
– Na jednom mistu pridstavnici 17 nacionalni manjina **5**
– Vučić prisicanjom vrpce otvorio nov pogon „Ameteka" **6**
– Sićanje na žrtve Holokausta **7**
– Uspišna decenija rada **10**
– Lip provod i druženje dice **12**
– Običaj odivanja, češljanja, povezivanja i kićenja **14**
– Druženje u Ljutovu do kasno u noć **15**
– Vatra na Svetog Ivana Cvitnjaka **16**
– Kako se kadgod radio ris **17**
– Mlada, ambiciozna i uspišna **18**
– Okupljanje ljubitelja konjičkog sporta **19**
– Retrospektiva „Lemeške jeseni" **20**
– Majstori slamarstva na jednom mistu **21**
– Bunjevačka konđa **22**
– Običaj odivanja, češljanja, povezivanja i kićenja **22**
– Vrime risa **24**
– Sveci koje spominjemo **25**
– Ila od višanja **25**
– Pa i žene piju vina... **26**
– Azijska voćna mušica **28**
– Rincop Jet pobidnik **29**
– Horoskop za jul **30**

Ako i vi želite da vam poštaš svakog prvog u misecu donese „Bunjevačke novine" pritplatite se na nji.
Godišnja pritplata je 600 dinara (sa ptt troškovima).
Platit možete na naš tekući račun: 200-2642360101825-19 (Poštanska štedionica)
sa naznakom za pritplatu.
Godišnja pritplata za inostranstvo je 20 evra.
Posli uplate nazovite nas kako bi upisali vašu kućnu adresu: 024 523-505

ODRŽANA SVEČANOST POVODOM INAUGURACIJE ALEKSANDRA VUČIĆA ZA PRIDSIDNIKA REPUBLIKE SRBIJE

Pridsidnica bunjevačke nacionalne manjine u Palati Srbija

U beogradskoj Palati Srbija u petak, 23. juna, održana je svečanost povodom inauguracije **Aleksandra Vučića** za pridsidnika Republike Srbije, na kojoj je prisustvovo velik broj strani zvaničnika, šefova država i vlada iz regiona, Evrope i svita, ko i državni i vojni vrh naše zemlje, pridstavnici diplomatskog kora, virski zajednica i kulturnog, odnosno javnog života.

– **Srbija, u kojoj ste dočekani raširenih ruku i otvorenog srca, ne sanja više o neprijateljima, nego stvara, na javi, prijateljstva, a mi, koje su stvorili ratovi, želimo jednu stvar više od svega – mir** – poručio je prisutnima pridsidnik Vučić, koji je dužnost pridsidnika Srbije priuzo svečanim činom polaganja zakletve u Domu Narodne skupštine 31. maja, na Ustavu Srbije i Miroslavljevom jevanđelju.

Poziv da prisustvuje svečanosti u povodu inauguracije dobila je i pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, koja je poziv privatila i doslidno pridstavljala bunjevačku nacionalnu zajednicu.

Inauguracija je bila prilika za korisni susrit sa drugim pridsidnicima savita nacionalni manjina

– **Smatram da je zdravo važno da se mi ko bunjevačka zajednica nađemo tamo, zajedno sa svim ostalim zajednicama koje postoje u Srbiji, s druge strane to jasno pokaziva da država pripoznaje nacionalne savite ko partnere i one koji pridstavljaju nacionalne zajednice. Bila je to jedna zdravo lipa i svečana prilika na kojoj je naravno bilo mogućnosti da se sritnemo i s drugim nacionalnim savitima, al i s drugim brojnim saradnicima i ljudima sa kojima radimo, počevši od ministarstava, razni sekretarijata, i drugi činilaca društveni koji su izuzetno važni za ostvarivanje bunjevački prava** – kaže pridsidnica i dodaje:

– Svaki put kad se ode na sastanke uvik je to prilika da se još štogod dogovori, štogod dodatno odradi, a ovom prilikom je dogovoren i nov sastanak Koordinacije nacionalni savita koji će bit zdravo uskoro. Na tom sastanku će glavna tema bit informisanje, odnosno kako izać iz ovi najavljeni problema koji pridstoje u

dr Suzana Kujundžić Ostojić

smislu finansiranja, uopšte manjinski novinski kuća jel se čini da bi moglo doć tu do ozbiljnijeg zaokreta, naravno i pri pisanju novog Zakona o nacionalnim savitima. Tu sam član radne grupe, pa vodim računa da sve te strane ne skrenu onim pravcom kojim ne bi smile. Dakle, tu imamo mogućnost oma reagovat i kazat svoj stav – kazala je pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, posli svečanosti koja je od strane organizatora ocinjena ko najveće okupljanje strani zvaničnika u poslidnje četri decenije.

K. S.

SIDNICA KOORDINACIJE NACIONALNI SAVITA ODRŽANA JE U SUBOTICI

Na jednom mistu pridstavnici 17 nacionalni manjina

Pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine dr Suzana Kujundžić Ostojić i pridsidnik Izvršnog odbora Savita Mirko Bajić

Nacionalni savit Mađara bio je domaćin pridstavnika 17 od 21 nacionalni savita, koliko je formirano u Srbiji, koji su 9. juna održali sidnicu Koordinacije u Subotici. Domaćin susrita je tokom maja priuzo pridsidavanje Koordinacijom nacionalni savita nacionalni manjina u Srbiji. Na sidnici se divanilo o sastavu i radu stručni radni tila Koordinacije iz specijalizovani oblasti delovanja nacionalni savita. Članovima Koordinacije pridstavljeni su izvištaji o radu i aktivnostima pridstavnika nacionalni savita u proteklom periodu, uključujuć i izvištaj o sastanku sa ministrom obrazovanja, ko i o izveštaju o sprovođenju Akcionog plana za ostvarivanje prava nacionalni manjina. Podpridsidnik Bošnjačkog nacionalnog savita Muhedin Fijuljanin je kazo da je finansiranje nacionalni savita zdravo važno i da bi ga tribalo zdravo brzo odredit u republičkom budžetu, al i budžetima lokalni samouprava. Pridsidnik Mađarskog nacionalnog savita Jene Hajnal je kazo da će u narednom periodu pokušat uvest nove načine rada i konkretne pridloge.

– Jedan od preduslova je da 11 tema koje Akcioni plan za manjine definiše kao najvažnije, dobiju konkretnu podršku i da se oforme komisije u kojima će stručnjaci pomagati, kako bi se donosile što značajnije odluke – kazo je Hajnal.

Akcionim planom za nacionalne manjine uvode se četri nove kategorije - demokratska participacija manjina u vlasti, zapošljavanje pripadnika nacionalni manjina u javni sektor, međunarodna saradnja i poboljšanje ekonomskog položaja.

U ime bunjevačke nacionalne manjine sidnici Koordinacije nacionalni savita u Subotici, održanoj u Mađarskom nacionalnom savitu prisustvovali su pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine dr Suzana Kujundžić Ostojić, te pridsidnik Izvršnog odbora Savita Mirko Bajić. Posli iscrpnog sastanka, pozitivni su utisci pridsidnice Bunjevačkog nacionalnog savita.

– To je zapravo sastanak svi nacionalni savita zajedno, koji postoje u Srbiji, i postoje naravno određena pitanja koja su zajednička za sve nas. To su četri oblasti koje imamo pravo zakonom da radimo. Analizirali smo Akcioni plan 23, odnosno kako i u kojoj miri se on sprovodi od strane države, šta je ono što mi tribamo ispunit i uradit. Dakle, nikada nije samo jedna strana bitna i važna, postoji i druga. Isto tako smo razmatrali do koje tačke je stigo Zakon o pravima i slobodama nacionalni manjina. Trenutno se piše i Zakon o nacionalnim savitima, dakle, čitav jedan set novi mira koje nas čekaje vrlo brzo. Bunjevački nacionalni savit, to je moj lični utisak, a virujem i da je objektivan, se zdravo dobro snašo. Nalazimo se u sva tri ekspertska tima, u svakom od ti grupa koji pišu zakone imamo svojeg pridstavnika. Dakle, mi smo se postarali ovaj put da u zakonu, sve ono što je nama pridstavljalo problem i spoticanje tokom rada, da to sad jednostavno digod rišimo, napravimo kaku dvosmirnu ulicu, i da se obezbidimo da više te probleme nemamo. Prija svega, nama je jako velik problem to što nemamo jezik neg govor, pa sam se na tim grupama potrudila da se unese i alternativa, u smislu zakona, da se pripozna i govor. Naravno, on nije na nivou službenog jezika, i mi to ne možemo dobit, al sve ostale zakonske varijante koje podrazumivaju oblasti od informisanja, obrazovanja i kulture, one se nalaze u zakonu i mislim da je to jako važno i bitno. Divanili smo i o tom da 10 posto Bunjevaca, na žalost, više nema u ovom gradu, a samo take nacionalne manjine od lokalne samouprave imaju pravo biti pripoznate u finansijskom smislu. Nadam se da nas čekaju neka bolja vrimena.– kaže pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine i dodaje.

– Mađarski nacionalni savit je priuzo sad na naredni godinu dana pridsidavanje, Rumunski nacionalni savit je izabran za podpridsidnika Koordinacije, što znači da bi oni naredni godinu dana tribali vodit Koordinaciju. Ona je bila u Novom Pazaru, a ovo je ipak naš rodni grad, grad di živimo i di stvaramo, tako da smo bili, naravno, ponosni i bilo nam je drago da su eto sad sve nacionalne manjine imale priliku da upoznaju Suboticu, da vide po čemu je ona specifična, a po multinacionalnosti svakako jeste – kazala je pridsidnica Nacionalnog savita Bunjevaca na kraju. **K. S.**

Vučić prisicanjom vrpce otvorio nov pogon „Ameteka”

Američki proizvođač mikro-motora „Ametek” otvorio je u Subotici biznis kampus di će bit zaposleno 500 ljudi. Otvaranju poslovnog centra od 10 iljada kvadratni metara prisustvovali su pridsidnik Srbije Aleksandar Vučić, ministar privrede Goran Knežević, ambasador SAD Kajl Skat, pridsidnici pokrajinske Vlade i Skupštine, Igor Mirović i Ištvan Pastor. Vučić je kazo da Vlada Srbije nije dala subvencije Amateku i da je zafalan što ta kompanija sarađuje s velikim brojom dobavljača iz Srbije.

– **Želim kompaniji „Ametek“ i njenom razvojno-istraživačkom delu da što više znanja dovedu u Srbiju i obrazuju naše ljude, da možemo na svom znanju da zaradimo još mnogo više. Završićemo naše obaveze oko „Ipsilon“ kraka, ove godine će biti gotovo ovi pet kilometara za 2.2 miliona evra koje smo izdvojili. Izdvojen je novac i za narednu godinu i očekujem da 2019. on konačno bude završen. To nije samo važno za industrijsku zonu, već za sve građane koji neće više gledati kamione u centru grada, a mi ćemo moći da održavamo puteve neuporedivo lakše. Izdvojili smo novac i za pozorište, ali i za obnovu školskih objekata, za samo jednu školu namenjeno je 1.7 miliona evra, a ulaganjem u Suboticu želimo da pokažemo ljudima da ovde imaju budućnost. Od čekanja budućnosti nema ništa, ali ako budemo vredno radili dočekaćemo lepu budućnost** – kazo je Vučić.

Za ambasadora SAD u Srbiji, Kajla Skata, nov pogon dokaz je Ametekovog razvoja i uspiha.

– **Pravo zadovoljstvo je videti da jedna američka firma proširuje svoje kapacitete i tako doprinosi ekonomskom razvoju Srbije i daljem jačanju privrednih veza naše dve zemlje. Ova hala predstavlja snažan simbol „Ametekovog“ rasta i uspeha. Jako je značajno što je ovde i razvojno i istraživačko odeljenje, koje radi na razvoju tehnologija. Ekonomski stabilna Srbija je važno sidro u ovom nestabilnom svetu, a ova kompanija igra značajnu ulogu u unapređivanju ekonomskog razvoja Srbije, ali osnažuje i privredu SAD** – kazo je ambasador SAD u Srbiji.

– **Pored povećanja proizvodnje, „Ametek“ ima i svoju fondaciju koja će pomagat one kojima je to potrebno** – kazo je Slobodan Anić, generalni direktor „Ameteka“ u Subotici.

– **Putem fondacije po prvi put ćemo podržavati šest učenika, zajedno sa lokalnim „Rotari“ klubom. Pre manje od šest meseci, na ovom mestu je bila zamrznuta ledina, to je bio najhladniji januar u poslednjih 60 godina, ali niko od ljudi koji su radili nije rekao neću ili ne mogu, i svi su se borili da završe, uprkos sibirskoj subotičkoj zimi. Nema nijednog trenutka bez problema, ali ja nikad ne čujem to je nemoguće, nego šta još možemo drugačije da uradimo. Naša posvećenost će biti ugrađena u svaki od ovih proizvoda. Željni smo da učimo od 85 godina istorije „Ameteka“, a on je spreman da nam da znanje** – kazo je direktor Anić.

„Ametek” u Subotici posluje od 2012. godine kad je fabriku otvorila nemačka firma Dunkermotoren u njegovom vlasništvu. Nova fabrika „Ameteka” u tom gradu otvorena je 2015. godine i u njoj se proizvode motori za male kućne aparate. „Ametek” čije je sidište u Filadelfiji, ima godišnji promet od oko pet milijardi dolara, a zapošljava više od 40 iljada ljudi.

K. S.

Sastanak pridstavnika 17 nacionalni manjina u Subotici

Pridstavnici 17 nacionalni savita održali su sastanak u našem gradu. Domaćin susrita bio je Nacionalni savit Mađara koji je tokom maja priuzo pridsidavanje Koordinacijom Nacionalni savita nacionalni manjina u Srbiji. Ovo je bio prvi sastanak Koordinacije Nacionalni savita od kako je vođenje Koordinacije priuzo Nacionalni savit mađarske nacionalne manjine. Na sidnici je bilo riči i o sastavu i radu stručni radni tila Koordinacije iz specijalizovani oblasti delovanja nacionalni savita. Jene Hajnal, pridsidnik Nacionalnog savita Mađara i Koordinacije nacionalni savita kazo je da se na sastanku najviše divanilo o Zakonu o nacionalnim manjinama

– **Najvažnije je da se odredi mesto i uloga nacionalnih saveta u Srbiji i zbog toga je jako važno kakav će bit zakon. Za sve ostalo tu je Akcioni plan, koji treba da dovede do zajedničkog jezika** – kazo je posli sastanka Hajnal.

Ana Tomanova Makanova, pridsidnica Nacionalnog savita slovačke nacionalne manjine kazala je da je od velikog značaja uvođenje četri novi oblast u Akcioni plan: demokratska participacija manjina u vlasti, zapošljavanje pripadnika nacionalni manjina u javni sektor, međunarodna saradnja i poboljšanje ekonomskog položaja.

– **To što je jako značajno prilikom pisanja Akcionog plana, što je sada top-tema, pored promene zakonodavstva, jeste da smo se zajedno izborili za to da pišemo čak i komentare na onih 120 programskih aktivnosti koje se nalaze u Akcionom planu** – dodaje pridsidnica Nacionalnog savita slovačke nacionalne manjine Tomanova Makanova.

K. S.

Sićanje na žrtve Holokausta

Davne 1944. godine više od 4 iljade naši sugrađana Jevreja deportovano je u koncentracione logore širom Evrope, a ritko ko od deportovani je i preživio. Tim povodom, 16. jun se obilužava svake godine komemoracijom, a ove godine je obilužena 73. godišnjica od deportacije.

Prigodnim kulturno-umitničkim programom u Velikoj vićnici Gradske kuće, kroz pismu, zatim i molitvu odata je počast žrtvama Holokausta, koji nije zaobišo ni naš grad. Ko i svake godine, prvo su položeni vinci na spomenik stradalim Jevrejima kod nekadašnjeg geta, u ulici Pala Papa. **Timea Horvat**, zaminica gradonačelnika Grada Subotice divanila je na komemoraciji u Velikoj vićnici Gradske kuće.

– Holokaust je sistematski organizovan državni progon i genocid nad različitim etničkim, verskim, i političkim grupama ljudi tokom Drugog svetskog rata od strane nacističke Nemačke i njenih saveznika i najstrašniji je zločin protiv čovečnosti savremenog doba, koji je iza sebe ostavio trajne posledice koje opominju, i večni ožiljak u istoriji jevrejskog naroda.

Samo zato što su bili Jevreji stradalo je više od 6 miliona nevinih ljudi. I subotička jevrejska zajednica, koja je između dva svetska rata činila 3 do 4 odsto od ukupnog stanovništva u Subotici, podnela je najveće žrtve u tom periodu – kazala je Timea Horvat.

Skupu se obratio i **Robert Sabadoš,** pridsidnik Jevrejske opštine Subotica.

– Naše postojanje govori o vezanosti Jevreja za ovaj prostor u našoj ravnici i drugim predelima Srbije, i to je znak da razlika među ljudima ne postoji, a svake žrtve kojih se prisećamo su iste. Holokaust je bio jedinstvena pojava u ljudskoj istoriji i zbog toga je veoma važno da se sećamo toga – kazo je Sabadoš.

K. S.

Tisna saradnja medija i pravosuđa

U Eko centru na Paliću održan je 29. po redu Međunarodni naučni skup na temu neophodnosti saradnje medija i pravosuđa. Organizator naučnog skupa je Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, nuz podršku Misije OEBS-a u Srbiji i Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja. Mediji imaje ključnu ulogu u društvu za razumivanje pojma pravde, a pravda u svakom društvu triba da štiti nezavisnost medija i da obezbidi nesputan rad medija, kazo je šef Odiljenja za ljudska prava, **Artur Grem**.

– Ova konferencija je veoma bitna za Misiju OEBS-a u Srbiji koja već dugi niz godina podržava slobodu i nezavisnost medija, a odnos između pravosuđa i medija je temelj za promovisanje vladavine prava u bilo kom društvu – kaže Artur Grejem.

Skup je otvorio pridsidnik Skupštine AP Vojvodine **Ištvan Pastor**, koji je naglasio značaj odgovornosti, stvaranja javnog mnjenja i slobode.

– Mislim da je ovaj naučni skup izuzetno značajan i velika je odgovornost da političar na ovakvom skupu govori, jer se nameće mogućnost da se ova tema vulgarizuje. Pokušaću da govorim o medijima i pravosuđu sa aspekta odgovornosti, stvaranja javnog mnjenja i slobode jer su te stvari povezane. Stremimo društvu u kome će vladati pravda i u kojem se slobodno može izražavati volja, ali često zaboravljamo na odgovornost, na to da kroz korišćenje prava na slobodu javnog govora, iznošenjem misli, moramo u sebi stvarati ogradu odgovornosti jer iznošenjem misli stvaramo javno mnjenje. Ako stvorimo javno mnjenje kakvo danas postoji u Srbiji, onda mislim da činimo sebi zlo – kazo je Pastor.

K. S.

Old tajmeri prodefilovali gradom

Sedmi po redu Međunarodni susrit i reli oldtajmer vozila održan je u našem gradu od 2. do 4. juna. Trodnivna manifestacija podrazumivala je izložbe vozila koje su bile organizovane u Kanjiži, na šetalištu na Prozivci, i u centru grada. U Međunarodnom susritu i reli vožnji oldtajmera, učestvovavalo je više od 50 vozila, odnosno 45 automobila i 7 motocikala, iz 20-ti pa do 70-ti godina prošlog vika.

– Ove godine imamo specijalnu priliku da budemo domaćini automobilu koji je proizveden davne 1917. godine. U pitanju je automobil ford T, koji svoj 100-ti rođendan proslavlja na našem susretu u Subotici – kazo je **Teufik Isaković**, pridsidnik Međunarodnog oldtajmer kluba „Subotica”.

Med ostalim učesnicima, bila su vozila iz Austrije, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Mađarske, a oko 70 odsto učesnika bilo je iz Hrvatske. Iz naše zemlje, učestvovalo je šest vozila, od tog tri iz Beograda, jedan iz Paraćina i dva iz Subotice.

K. S.

Saradnja Švedske i Srbije

Gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban** i načelnik Severno-bačkog upravnog okruga **Dragi Vučković** primili su u četvrtak, 1. juna, u Gradskoj kući ambasadora Kraljevine Švedske u Srbiji **Jana Lundina**. Dragi Vučković se zafalio ambasadoru na positi koja za cilj ima unapriđivanje saradnje izmed dviju zemalja.

– **Teme o kojima ćemo dalje raspravljati su trenutno aktuelne, a to je energetska efikasnost, inovacije u ekologiji i obnovljivim izvorima energije. Pokušaćemo da nađemo partnera iz lokalne samouprave u Subotici, da bismo ga povezali sa partnerom iz lokalne samouprave Sandvikena, kako bismo ostvarili direktnu poslovnu komunikaciju i kroz nove projekate podržali na tržištu** – kazo je Vučković. Ambasador **Jan Lundin** je napominio da se ove godine proslavlja stota godišnjica diplomatski odnosa izmed Švedske i Srbije, i da se nada nastavku uspišne saradnje.

– **Ovde sam da bi malo više razumeo kako je Subotica uspela da razvije tako uspešnu saradnju sa Sandvikenom. Znam da ima puno potencijalnih srpskih gradova, koji bi mogli da razviju ovakvu saradnju sa švedskim gradovima, i iz tog razloga želim da čujem i naučim više o tome kako oni realizuju i neprestano jačaju svoju vezu. Vidim da su odnosi odlični i da je to upravo ona diplomatija na opštinskom nivou, koja je izuzetno zdrava za odnose u celoj Evropi** – kazo je ambasador.

Zaminica gradonačelnika Sandvikena, **Kerstin Almen**, istakla je zadovoljstvo dosadašnjom saradnjom, izrazivši nadu da će partnerstvo koje traje već tri godine prirast u dugoročnu saradnju.

K. S.

Sajam privrede okupio velik broj izlagača i positilaca

U Hali sportova održan je jedanajsti po redu Međunarodni sajam „Su sajam 2017.“ Trodnivnoj manifestaciji prisustvovo je veliki broj privrednika iz zemlje i regiona, a centralna tema sajma ove godine bio je turizam. U ime organizatora, prisutne je pozdravio **Slobodan Vojinović**, pridsidnik RPK-a, naglasivši da su 2016. godine, privrednici ovog regiona ostvarili promet od čak dvi milijarde dolara sa inostranstvom, te fiskalnu godinu okončali sa suficitom od 30 odsto.

– **Danas je prisutno deset odsto zemalja sa kojima ovaj region radi. Bez dobre ekonomije ne može biti dobre nadgradnje ni u jednoj oblasti. Srbija ne može da ostane bez svoje privrede i stoga je dobro došao svaki investitor koji će u ovoj zemlji raditi po našim propisima, koji su usaglašeni sa Evropskom unijom** – kazo je Vojinović.

Manifestaciju koja je počela u četvrtak, 1. juna, a trajala je do subote, 3. juna, svečano je otvorio gradonačelnik Grada Subotice **Bogdan Laban**.

– **Sajam je odraz doslednosti Grada Subotice, Pokrajinskog sekretarijata za privredu i turizam i JKP „Subotičke pijace“, da naš grad zauzme mesto koje zaslužuje na sajamskoj mapi naše zemlje i regiona. Kao promoter privrednih dešavanja u regionu, Sajam u Subotici je postao mesto susretanja i povezivanja privrednika, manifestacija gde se razmenjuju ideje, iskustva i ostvaruju kvalitetni poslovni kontakti. Njegov strateški značaj ogleda se i u promociji privrede regiona, podstiče regionalnu privrednu saradnju i pospešuje našu privredu, posebno u delovima koji imaju svoje ekonomske vrednosti, kao što su proizvodnja hrane, elektrometalski kompleksi i turistička ponuda. Vlada Srbije je prošle godine usvojila Strategiju za razvoj turizma 2016 - 2025. i u njoj, na trećem mestu, među turističkim destinacijama, nalaze se Subotica, Palić i Potisje. Pored intenzivnog rada na privlačenju novih investicija, otvaranju novih i čuvanju postojećih radnih mesta, podrške mladim i srednjim preduzećima, jedan od prioriteta grada je razvoj i infrastrukturno opremanje Palića kao prepoznatljive turističke destinacije, za šta je ove godine namenjeno najmanje 120 miliona dinara –** kazo je gradonačelnik u svom obraćanju.

Otvaranju manifestacije prisustvovo je i **Ivan Đoković**, pokrajinski sekretar za privredu i turizam.

– Palić kao banja, kao konferencijska destinacija, mesto za gastronomski, vinski i aktivni turizam, prepoznat je od strane Pokrajinske vlade, te u narednom periodu naš sekretarijat planira da zajedno sa ostalim institucionalnim polugama razvija turizam na području Subotice – kazo je Đoković.

Akcenat ovogodišnjeg privrednog sajma bio je na turizmu, a upotpunili su ga izlagači iz naše zemlje, Mađarske, Rumunije, Hrvatske, Crne Gore, Republike Srpske, ko i zemlje partnera – Švedske. Pored brojni turistički organizacija, privredni komora i drugi preduzeća, svoje misto zauzo je i Poslovni inkubator Subotica.

K. S.

U našem gradu održana manifestacija „Nedilja kineske kulture”

Otvoreni univerzitet Subotica u saradnji sa ambasadom Narodne Republike Kine organizovo je manifestaciju „Nedilja kineske kulture“ koja je počela u ponediljak, 5. juna, a trajala je do nedilje, 11. juna. U okviru „Nedilje kineske kulture“ u galeriji Otvorenog univerziteta postavljena je izložba fotografija posvićena Prolićnom festivalu odnosno kineskoj Novoj godini, najvažnijem tradicionalnom prazniku Kineza. Takođe, od 5. do 9. juna u bioskopu Eurocinema prikazano je pet noviji kineski filmski ostvarenja. **Ilija Tatić**, direktor Otvorenog univerziteta je na otvaranju izrazio nadu da ovaj univerzitet postaje platforma za kulturnu komunikaciju izmed Srbije i Kine i da daje doprinos razumivanju i prijateljstvu dva naroda.

– **Nadam se da ćemo i u ovoj „godini Vatrenog Petla“ biti sve više prisutni jedni kod drugih, kroz kulturno-umetničke sadržaje. Fotografije oslikavaju trajnu lepotu i esenciju kineske kulture, očuvanje nasleđa predaka i istoriju naroda** – kazala je članica Gradskog veća zadužena za kulturu **Miroslava Babić**.

Sju Hong, savitnik za kulturu u ambasadi Narodne Republike Kine svečano je otvorio izložbu.

– **Srbija je nama draga zemlja. Lično, gledam Srbiju kao svoju drugu domovinu. Ova saradnja između ambasade NR Kine i Otvorenog univerziteta je nastala zbog toga što hoćemo da što više promovišemo kulture dve zemlje. Kineski narod želi da upozna srpsku kulturu, kao što i srpski narod želi više da upozna kinesku istoriju i kulturu** – kazo je ambasador.

K.S.

Dan policije

Polaganjom vinaca na spomen-ploču nastradalim policajcima i polaganjom zakletvi novi policajaca, u Policijskoj upravi Subotica obilužen je Dan policije, u ponediljak, 5. juna. Na platou isprid zgrade Policijske uprave, policija i vatrogasci organizovali su i prezentaciju opreme za delovanje u svim situacijama. „Vizija svih zaposlenih u Policijskoj upravi je da nastave sa ostvarivanjem dobrih rezultata, a na putu ka tom cilju očekivaju neophodnu pomoć građana“ - kazo je **Nenad Sekulić**, v.d. načelnika Policijske uprave Subotica.

– **Pravo svakog čoveka je da se oseća bezbedno i zaštićeno, bez obzira odakle je, kojim jezikom govori ili kakav privatni život vodi. Zato tražim od policije da radi svoj posao i tako stvori okruženje slobodnih i ravnopravnih građana, koji znaju svoja prava i veruju da mogu da ih ostvare, i da će ih policija u tome zaštititi.**

Smanjili smo broj izvršenih krivični dela, povećali broj razrešenih krivičnih dela sa nepoznatim počiniocem. Posebno moramo istaći rad na sprečavanju težih krivični dela, u borbi protiv svih oblika trgovine narkoticima, nedozvoljenog prometa akcizni roba, naročito cigareta. Očuvali smo stabilan red i mir, povećali bezbednost saobraćaja, manji je broj saobraćajnih nezgoda, a naročito onih sa nastradalim licima – kazo je Sekulić.

Gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban**, zadovoljan je bezbidinosnom situacijom u gradu, dodajuć da je saradnja policije i lokalne samouprave na izuzetnom nivou.

– **Zajednički smo rešavali nagomilane bezbednosne probleme, naročito u zadnje vreme, kada smo bili suočeni sa migrantskom krizom. Sve to smo zajedno uspeli da prevaziđemo i možemo da se pohvalimo da je Subotica miran i bezbedan grad** – kazo je gradonačelnik na kraju svojeg obraćanja.

K. S.

Izabran nov pridsidnik Gradskog odbora Pokret socijalista

Na Izbornoj konferenciji Pokreta socijalista koja je održana 9. juna u sali Otvorenog univerziteta u Subotici, prid 50 delegata, za pridsidnika Gradskog odbora Pokret socijalista u Subotici izabran je **Predrag Bobić**. Konferenciji su prisustvovali visoki funkcioneri Pokreta socijalista **Svetlana Selaković**, pridsidnica Pokreta žena socijalista i pomoćnica pokrajinskog sekretara za demografiju, socijalnu politiku i rodnu ravnopravnost i **Bojan Torbica**, pridsidnik Pokrajinskog odbora Pokreta socijalista u Vojvodini i narodni poslanik. Pored pridsidnika izabran je i nov sastav gradskog odbora Pokreta socijalista u Subotici.

U svojem govoru novoizabrani pridsidnik **Predrag Bobić** naglasio je da će Pokret socijalista i dalje bit partner Srpskoj naprednoj stranci, koji će se zalagat za socijalnu pravdu i rodnu ravnopravnost, što je inače i fokus Pokreta socijalista – stoji na kraju saopštenja ove stranke.

K. S.

SVEČANO OBILUŽENA 10. GODIŠNJICA STRANKE SBB U SOMBORU

Uspišna decenija rada

U prisustvu članova i prijatelja stranke Savez bačkih Bunjevaca je u Somboru 13. juna svečano obilužio deset godina postojanja i uspišnog rada.

Svečanost su svojim prisustvom uveličali pridstavnici koalicionog partnera, Srpske napredne stranke, **Zoran Rus i Dragan Popović,** zaminik gradonačelnice Sombora **Antonio Ratković**, vićnik za nacionalne manjine i saradnju sa virskim zajednicama **Silard Janković**, član Gradskog vića za oblast kulture i obrazovanja **Nemanja Sarač**, direktor Gradske biblioteke **Vladimir Jerković,** pridsidnica NSBNM **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, te prijatelji i simpatizeri stranke.

Članove stranke i goste je najprija pozdravila pridsidnica Glavnog odbora stranke u Somboru **Miroslava Drvar**, podsićajuć da u somborskoj varoši Savez bačkih Bunjevaca obilužava tri godine rada.

Pozdravljajuć koalicione partnere, članove i simpatizere stranke, te goste svečanosti, pridsidnik SBB **Mirko Bajić** je divaneć o protekloj deceniji postojanja i rada stranke, istako:

– Savez bačkih Bunjevaca je jedina ozbiljna i organizovana politička stranka nacionalne manjine koja zastupa interese bunjevačke nacionalne manjine. Deset godina nije dug period. U ti deset godina tušta je urađeno, al je ostalo još fain posla kojeg moramo uradit u budućnosti. Ono što želim istaknit, ko najosnovnije, zbog čega je i Savez bačkih Bunjevaca i osnovan ko stranka, je da štiti i omogući da se taki uslovi u Republiki Srbiji, našoj matičnoj državi, stvore, da se mi Bunjevci možmo slobodno izjasnit i bit prihvaćeni ko autohtona nacionalna zajednica u Republiki Srbiji. To je danas ostvareno zafaljujuć tom što živimo u Republiki Srbiji koju vodi politička stranka – Srpska napredna stranka, koja prihvaća ravnopravno sve nacionalne zajednice ko građane Republike Srbije i koja otvoreno i brez pogovora prihvata da su Bunjevci autohton južnoslovenski narod. Mi smo u kaoliciji sa Srpskom naprednom strankom i najvažnije je to da smo parlamentarna stranka u Skupštini grada Sombora i Skupštini grada Subotice. To je važno, ko što je i važno da se politički nacionalna zajednica organizuje, jel samo tako ćemo se mi sami izborit za svoja prava. To nam niko ne mož dat – mi to moramo ostvarit, svakako nuz pomoć i podršku prijatelja.

Članovi i prijatelji stranke

Obilužavanje desete godišnjice postojanja i rada stranke Saveza bačkih Bunjevaca upriličeno je upravo na dan Svetog Antuna, velikog i poštivanog sveca, naročito kod Bunjevaca i kako je istako pridsidnik stranke:

– Mi, Bunjevci, imamo velikog zaštitnika u ovom svecu i sigurno je da će Savez bačkih Bunjevaca i zafaljujuć tom opstat, živit i postizat sjajne rezultate!

R. P.

Mirko Bajić pridsidnik SBB, Miroslava Drvar pridsidnica gradskog odbora SBB Sombor, član gradskog veća za oblast kulture i obrazovanja, Nemanja Sarač, Stanislava Lutkić, Bunjevački media centar Sombor

ODRŽANA PETA LIKOVNA KOLONIJA BUNJEVAČKE MATICE

Tradicija likovnog stvaranja

Bunjevačka matica je petu godinu po redu organizovala Likovnu koloniju, 17. i 18. juna na salašu **Milana Uzelca** „Ludoš 07" na Ludošu.

Novoizabran pridsidnik Bunjevačke matice **Veljko Vojnić** tom prilikom je istako da se kolonija sastoji iz dvi faze realizacije ovog projekta.

– **Prvu fazu organizacije kolonije čini stvaranje slika na platnu naši eminentni umitnika i umitnica, ko i izrada slika u tehniki slame, što je posebno obilužje Bunjevaca. U drugoj fazi realizacije ovog projekta slidi ižložba slika s održane kolonije, koja se planira za novembar misec u prostorijama Bunjevačke matice. Svaki od učesnika ove kolonije će oslikat tri platna u raznim tehnikama oslikavanja slika, a po završetku svoji slikarski radova, dvi slike biće poklonjene Bunjevačkoj matici** – kazo je pridsidnik Bunjevačke matice **Veljko Vojnić**.

U radu kolonije učestvovalo je osam slikara: **Ivan Šarčević, Hari Četvei, Mirko Kesegi, Milan Uzelac, Josip Kler, Toma Marjanović** i **Snežana Kujundžić**, ko i dvi umitnice koje stvaraje u tehniki slame, **Ivana Dulić** i **Ksenija Vuković**, koji su imali priliku da u prilipom okruženju traže inspiraciju za svoje slikarske radove.

T. B.

Slika nastala tokom rada kolonije

Ivan Šarčević

Milan Uzelac

Snežana Kujundžić

EKSKURZIJA BUNJEVAČKE DICE, OVAJ PUT ĐORĐEVIĆ SALAŠ

Lip provod i druženje dice

Za dane vikenda, 10. i 11. juna, na Đorđević salašu od rani jutarnji sati čula se buka i graja, dičiji vrisak oduševljenja onim viđenim i onim što ji je ti dana sve čekalo, a to je druženje, sport, sigra, dobro osmišljene radionice i sve ono što boravak u prirodi učini zabavnim. Dica gradski i prigradski osnovni škula koja pahađaje izborni predmet bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture imali su tu priliku da borave na salašu sa svojim učiteljicama i učiteljima i uživaje u lipom vrimenu, koje je bilo ko poručeno za ta dva dana. Organizator izleta je bio Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine, koji je osmislio lip vikend ovoj dici. Pridsidnica Bunjevačkog nacionalnog savita **dr Suzana Kujundžić Ostojić** nam je otkrila zbog čega se ekskurzija organizuje, sad već 10. put tradicionalno, prid sam kraj škulske godine.

Koji je osnovni cilj organizovanja ovakog druženja dice, ovaj put na otvorenom, na Đorđević salašu?

– **Prija svega da naučimo dicu, da ono što vridno rade kogod i cini. Prosto da ji nagradimo za ono što su učili, što su radili, da se druže, upoznaje međusobno i naravno, da provedu jedan divan dan. Ovo je deseta ekskurzija po redu. Pokazalo se da dica to stvarno jako vole, čekaje cile godine taj jedan dan i mi se potrudimo da im bude zaista lip, interesantan, pun razni događaja, radionica koje brižljivo osmišljavamo. To je ono što je najinteresantnije i najvridnije u svemu ovom.**

Koliko škula učestvuje u ekskurziji i koje se to škule izdvajaje po broju učenika koji uče bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture?

– **U izletu učestvuju sve škule u kojima se uči bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture. Ja ću podsitit da je to u Subotici 12 škula. Tavankut je još uvik u samom vrvu i ne znam ko će ga moć pristignit sa 120 đaka koliko izučava bunjevački tamo. Recimo da je Žednik, i Stari i Novi prilično brojan, Bajmok, a i med gradskim škulama ima oni koje su brojnije. Statistički gledano puno je više Bunjevaca u varoši neg što je to na selu, iako bi ljudi danas pomislili da je to drugčije, zato je ovo odlična prilika da još jedared pozovemo sve roditelje i dicu koja su zainteresovana da se upišu na bunjevački govor.**

Kake su najave za narednu škulsku godinu i šta je ono što bi po vašem mišljenju tribalo uradit kako bi se povećo broj dice koja uče ovaj predmet?

– **Veći broj zainteresovani, majka, dida i roditelja u svakom slučaju. Ja mislim da ovaj predmet polagano, al sigurno, osvaja svu dicu i sve one koje triba da osvoji, a to su svi naši Bunjevci. Dakle, mi volimo, kad je štogod provireno, kad mi znamo sigurno da je to jedna desetina godina, ja mislim da je dobar garant za sve ono što dica ode nauče, da nose sa sobom kroz život, mislim da je to najvažnije. Da znaju ko su, šta su, al da znaju cinit i druge, da nauče o svojim običajima, da nauče divanit, i da nauče sve ono što je specifično za nas ko narod.**

Dica iz Osnovne škule „Matija Gubec“ iz Tavankuta pristigli su sa učiteljicom **Mirjanom Savanom** koja kaže da se mož pofalit uspišnom decenijom učenja bunjevačkog govora sa elementima nacionalne kulture.

– **Ovo je deseti put da organizujemo za dicu koja pohađaju bunjevački govor jedan izlet di mogu da se druže, da razvijaju i stiču poznanstva, da razvijaju svoju kreativnost, jel svake godine mi organizujemo za nji kreativne radionice. Dosad smo radili sa slamom i prirodnim materijalima, i to se pokazalo ko veoma interesantno, jel smo tu razvili aktivnost kod dice, ekološku svist i radili smo na tom da afirmišemo dičije stvaralaštvo i sve je to dio izbornog predmeta. Danas, mi možemo kazat da smo na času bunjevačkog jezika, samo malo drugčije, nismo u učionici neg u prirodi. Danas pravimo narukvice od perlica i testenine, i pravimo lutkice od varjača i krpica. Pravljenje lutkica je zapravo prinošenje znanja na dicu, koja smo mi, prosvetari, stekli na jednom od seminara u organizaciji Nacionalnog savita. želimo pokazat dici da se svaki predmet mož koristit za sigru i da sve čime smo okruženi mož služit za sigru, baš onako kako su kadgod radili naše**

Pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine dr Suzana Kujundžić Ostojić u radu sa dicom

Radionica u punom pogonu

majke i dide kad su bili dica. Dica jako vole ekskurzije, a prvenstveno, njima je zanimljivo druženje. Oni koji nisu ljubitelji radionica najviše vole sportske takmičarske sigre. Učenici nas početkom svake godine pitaju dal će i ove godine bit ekskurzije i to je jedna obaveza u Nacionalnom savitu, da dici priuštimo jedno ovako zadovoljstvo – kazala je učiteljica Mirjana Savanov.

Učitelj **Dragan Kopunović** iz Osnovne škule „Đuro Salaj“ kaže da i njegova dica jedva čekaju izlet u prirodu.

– Svake godine učestvujemo i dica jedva čekaju kraj škulske godine, kako bi se malo odmorili, oslobodili, poigrali. Znači im puno, jel kako se bliži kraj škulske godine znaju da će bit lipo nagrađeni izletom na kojem se uvik lipo provedu. Sve u svemu, uvik su zadovoljni i dica i roditelji. Što se škulske godine tiče, imamo napridak u tom da smo konačno dobili udžbenike na bunjevačkom govoru. Napridak je vidljiv. Smatram da bi svist kod Bunjevaca tribalo da bude izraženija i prema svom narodu, da svate da je obrazovanje najvažnije za sve narode, i da dica koja upišu svoj maternji jezik mogu mnogo štošta da nauče i da nastave borbu za svoj jezik, i svoj narod.

Na salašu Đordjević dici je podiljen i poslidnji, 18. broj lista za mlade „Bocko”, o kojem divani **Boris Bajić**, direktor Bunjevačkom medija centra i pridsidnik Udruženja građana „Bunjevački omladinski centar“.

– Bocko je list za mlade koji prave sami učenici koji pohađaju bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture, i nama je velika čast što se možemo pofalit s 18-im brojom ovog lista. Dica sama učestvuju u izradi lista, a mi se trudimo da uključimo teme koje su aktuelne i prikladne mladima, a nuz to i da modernizujemo list. Ima i jedna novina, a to je da je do prvog septembra raspisan Konkurs o stipendiranju učenika osnovni i sridnji škula koji žele učestvovat u bunjevačkoj redakciji. Najmanje 8 stipendija će bit, i to za đake osnovni škula biće 1.000 dinara, a za đake sridnji škula 1.500 dinara, naravno, uz saglasnost roditelja. Na kraju da kažem da očekivamo novu-staru redakciju koja će i dalje uspišno radit započet poso – kazo je Bajić.

Kaže narod „triba bit skroman”, al eto, mi ćemo na kraju biti malo neskromni kad ćemo kazat da je ovo bila deseta uspišno realizovana ekskurzija, na kojoj mogu mnogi zavidit, a dokaz tom su nasmijana dičija lica, koja su posli izleta još dugo pripričavala dogodovštine s ovog druženja.

K. S.

Zajednička fotografija sa dičije ekskurzije 2017.

ODRŽANA PETA PANEL KONFERENCIJA

Čuvari bunjevačkog nematerijalnog kulturnog nasliđa

Peta po redu Panel konferencija „Usmeno narodno blago, običaji i tradicija bački Bunjevaca“ u organizaciji KUD „Bunjevka“ iz Subotice održana je u petak 16. juna u svečanoj bioskopskoj sali Art bioskopa „Lifka“ u Subotici. Na samom početku programa prisutnima se obratila pridsidnica KUD „Bunjevka“ **Kata Kuntić** i istakla značaj održavanja ove pete po redu Panel konferencije, potom se prisutnima obratila koordinator ovog projekta **Tamara Babić** koja je ujedno pridstavila zbornik radova sa IV Panel konferencije iz 2016. godine i katalog koji je propratio program ovogodišnje Panel konferencije. Potom je uslidilo obraćanje pridsidnice BNS **dr Suzane Kujundžić Ostojić** koja je takođe istakla koliko je važno sačuvat svoje kulturno nasliđe. Program je nastavljen stručnim pridavanjem, regionalnog koordinatora Centra za Nematerijalno kulturno nasliđe Republike Srbije **dr Slavice Vujović**. U organizaciji pete Panel konferencije bila je priređena izložba fotografija na teme koje su bile inicirane ovom Panel konferencijom. Inicirane su nove inicijative za zaštitu nematerijalnog kulturnog nasliđa Bunjevaca ko elementi za upis u Nacionalni registar NKN i pridlozi za upis u Reprezentativnu listu NKN čovičanstva UNESCO-a.

-Na ovaj mali jubilej pet godina održavana Panel konferencije „Usmeno narodno blago, običaji i tradicija bački Bunjevaca“ smo izuzetno ponosni jel je uloženo mnogo truda i rada da bi bile inicirane inicijative za zaštitu nematerijalnog kulturnog nasliđa Bunjevaca. Ove godine nam je izuzetna čast što ćemo imat prilike ugostit i naravno čut pridavanje dr Slavice Vujović ispred Centra za nematerijalno kulturno nasliđe Srbije a koja je ujedno i regionalni koordinator za Vojvodinu – istakla je **Kata Kuntić.**

Dr Slavica Vujović

Kulturno umitničko društvo “Bunjevka” iz Subotice je prije pet godina započelo jedan od veoma značajni projekta za bunjevačku nacionalnu zajednicu pod nazivom **Panel konferencija „Usmeno narodno blago, običaji i tradicija bački Bunjevaca“ -** Inicijative za upis elemenata u Nacionalni registar nematerijanog kulturnog nasliđa (u daljem tekstu - NKN) Republike Srbije i pridlozi za upis na Reprezentativnu listu NKN čovičanstva UNESCO-a. Ovaj projekat je od samog početka pripoznat i podržan od strane Ministarstva kulture i informisanja Republike Srbije koji su dali izuzetnu podršku i pripoznali njegovu vridnost na očuvanju NKN bunjevačke nacionalne zajednice u Republiki Srbiji. Veliko bogatstvo bunjevačkog NKN, je omogućilo da se pokrene do sad sedamnaest inicijativa za upis elemenata u Nacionalni registar NKN Republike Srbije i lagano se pripremamo da isti postanu pridlozi za upis na Reprezentativnu listu NKN čovičanstva UNESCO-a. Kroz realizaciju ovog projekta cilj je bio upoznat javnost o specifikumu NKN Bunjevaca. Živeći na prostoru severa Bačke, Bunjevci su sačuvali svoju kulturu i običaje, a time su postali pripoznatljivi u odnosu na druge nacionalne zajednice u Republiki Srbiji. Upravo zbog tog je velika važnost održavanja Panel konferencija di je omogućeno da se prezentuju elementi NKN. Održavanje ovog projekta u mnogome omogućava da se NKN kod Bunjevaca ne zaboravi i da se sačuva. Moderno doba donosi nike nove okvire življenja tako da poniki elementi NKN Bunjevaca postaju ugroženi, posebno primenom novi tehnologija koje direktno utiču na svakodnivni život pa se mnogim elementima NKN dovodi u pitanje opstanak u novijem vrimenu. Još uvik postoji vira što se ovim projektom i dokazuje da postoje mlađe generacije koje žive u modernom i savrimenom društvu, i još uvik niguju i čuvaju kroz svoje porodice NKN Bunjevaca.

Pravljenje punđe (konđe)

-Radost nam je doći ode di pravi čuvari nasliđa rade svoj poso sa velikom posvešćenošću. Došli smo da podržimo i da vidimo kako možmo pomoć oko obrade elemenata NKN koji su ode veoma bogati i zahtevaju uključenje dodatni institucija koje se bave procesom zaštite NKN ko što je Muzej Vojvodine i naravno da utvrdimo da li je sve u skladu da pravilnikom zaštite NKN – istakla je **dr Slavica Vujović,** ispred Centra za nematerijalno kulturno nasliđa Srbije.

Teme koje su obuhvatile petu Panel konferenciju su:

„Bunjevački svatovi“ – pridavač je bio **Mijo Mandić**
„Veliko bunjevačko prelo“ – pridavač **Tamara Babić**
„Prisnac“ i *„Tarana“* tradicionalna bunjevačka ila – pridavač **Branko Pokornić**
„Bunjevačke narodne igre“ – pridavač **Antuš Romić**
Bunjevački običaj – *„Priskakanje vatre na Sv. Ivana Cvitnjaka“* – pridavač **Nela Ivić**
„Tradicionalno oblačenje, češljanje, povezivanje i običajno kićenje kod Bunjevaca“ – pridavač **Kata Kuntić**

Drugog dana održavanja pete Panel konferencije „Usmeno narodno blago, običaji i tradicija bački Bunjevaca“, 17. juna, održana je Interaktivna radionica – seminar na temu: „Tradicionalno oblačenje, češljanje, povezivanje i običajno kićenje kod Bunjevaca“. Moderator za prezentaciju i obuku tradicionalnog češljanja bila je **Silvija Nađedi** a moderator za tradicionalno oblačenje bunjevačke nošnje bila je **Kata Kuntić**. Na drugom dilu ove interaktivne radionice imalo se prilike vidit kako se tradicionalno poveziva marama na dva kraja što je prezentovala **Marija Bošnjak** ko i način tradicionalnog kićenja kod Bunjevaca što je prezentovala **Kata Kuntić.**

T.B.

UDRUŽENJE GRAĐANA „BUNJEVCI LJUTOVO“ IZ LJUTOVA ORGANIZOVALO IGRANKU POVODOM SVETOG ANTUNA

Druženje u Ljutovu do kasno u noć

Udruženje građana „Bunjevci Ljutovo“ iz Ljutova u saradnji sa invalidskim penzionerima iz Ljutova i Bajmoka, ugostili su prijatelje iz Đurđina, Kelebije, Bajmoka, Tavankuta i Ljutova u Domu kulture „Ljutovo“, 13. juna. Povod organizovane igranke je proslava Svetog Antuna Padovanskog, sveca koji se slavi ko zaštitnik siromašni ljudi. Organizatori manifestacije bili su **Petar Ivković Corda** u ime Udruženja građana „Bunjevci Ljutovo“ iz Ljutova i **Antun Nimčević** isprid Invalida rada iz Ljutova. Nakon završene igranke utisci Petra Ivkovića su odlični, jel kako kaže, druženje je potrajalo do kasno u noć.

– **Naše Udruženje se nedavno povezalo sa Udruženjom penzionera - invalida rada iz Bajmoka i Kelebije, pa je tušta nji došlo na igranku u znak međusobne saradnje koju ćemo i dalje nigovat. Igranka je organizovana kako bi što više podsticali i akcenat davali na druženje, jel prija svega ono je i najbitnije. Zdravo su se ljudi u poslidnje vrime otuđili, maltene ne poznaje jedan drugog, a mi ćemo radit na tom da se ljudi što više zbližavaje i održavaje kontakte. U najavi nam je uspostavljanje saradnje i sa Mesnom zajednicom Mali Bajmok, pa se i tu nadam dobroj saradnji** – kazo je Corda.

Na igrankama koje budu organizovane u drugim mesnim zajednicama prisustvovaće i članovi Udruženja građana „Bunjevci Ljutovo” ko nastavak uspišne saradnje.

K. S.

OBIČAJ TRADICIONALNOG PRISKAKANJA VATRE

Vatra na Svetog Ivana Cvitnjaka

U organizaciji UG „Bunjevačka vila" iz Male Bosne 24. juna održan je običaj priskakanja vatre na Svetog Ivana Cvitnjaka, di je s ovom manifestacijom odpočelo obilužavanja nacionalnog praznika „Dan Dužijace 2017.".

Ovaj paganski običaj priskakanja vatre je zastupljen u ciloj Evropi, kod svi slovenski, romanski, germanski i grčki naroda.

Kod Bunjevaca, ovaj običaj do prid Drugi svitski rat bio je raširen po salašima, na roglju posebno, a u varoši na ćošama sokaka. Najraniji zapis za Bunjevce datira još iz 17. vika.

U svojoj knjigi „Stope predaka" Rikard Pavelić navodi da su Bunjevci Krmpoćani na poziv Sv. Ivana, koji im se noću prikazo, pobigli iz turske zemlje u Senj, odnosno Lič. Dan Sv. Ivana Cvitnjaka Bunjevci su uvik slavili, te uz pismu „Od Ivanje do Ivanje, da me noge ne bole" i priskakali vatru. Taj običaj su Bunjevci, koji su se doselili u Bačku krajom 17. vika, poneli sa sobom i čuvaje ga do današnji dana. Običaj je osto sačuvan u Dalmaciji i u 20. viku.

Dan kad je sunce najviše, kad su noći najkraće, a dani najduži po katoličkom kalendaru je 24. jun, dan rođenja Sv.Ivana Krstitelja.

Ko jedan od četri najbitniji elementa života, vatru, ljudi su je zdravo poštivali i davali joj velik značaj u svojim običajima. Kadgod su Ivanjske vatre gorile na sve strane, pa je izdaleka izgledalo ko da je kogod zapalio put. Čak i oni koji nisu bili vridni el imali volju da priskaču vatru, dolazili su, gledali u nju s strahopoštivanjom. Pa još kad se na staru vatru doda kuružnje i ona odjedared bukne! To je bio doživljaj koji su svi volili.

Za tu priliku su divojke isplele vince od poljskog el od čistog ivanjskog cvića. Te vince su mećale na glavu. Okupljanje za priskakanje vatre je bio povod momcima i curama za druženje. Neritko je bilo tamburaša, frulaša i gajdaša, te se veče do kasno završavalo s pismom i igrom oko one vatre koja je gorila najduže, a pisma se nadaleko čula.

Kod Bunjevaca ima virovanja o običaju priskakanja Ivanjske vatre. Kazali su da će se ona divojka koja priskoči Ivanjsku vatru udat slideći poklada, da će one divojke što imaju pige nji izgubit. Vinac su čuvali i mećali na kuću da je sačuvaje od groma. Kazali su da se onaj ko priskoči ivanjsku vatru neće upišat, a matere s malom dicom su je priskakali da ji očuvaje od uticaja zla. Divojke su znale vinac mećat i na dud, pa na koju stranu padne, tamo će se udat, ako bi zapelo na višlju granu ta će se udat za bogatijeg momka, a ako spadne doli koliko puti ga divojka baci dok ne ostane na dudu, toliko će godina čekat da se uda. Bacale su vinac i u vodu da ga voda odnese te virovali da će se udat na tu stranu.

Žeravicu su trnili prstima, el su čeprkali prstima po gari da ne dobiju bolne zanoktice u risu il branju kuruza. Gazili su po vrućoj gari jel su virovali da neće imat žulj el se neće podbit, al i da će se sačuvat da ne nagaze na vračku na raskršću il roglju, te se tako štitili od zlog duha. Rasipali su gar i po njivi da litinu zaštite od groma, leda, vatre, tirali marvu priko gari da je zaštite od zla. Virovali su da, ako tresu aljine priko gari neće imat buve.

Struk od zapaljene trske su nosili isprid kokošinjca, obora i divanili „Koliko zvizdica, toliko srićica bilo u stajama, u oborima, kokošinjcima, da sve to očuva zdravo u životu, da sve mož rast i množit se", a nosi se i ispod ora da ne bude crvljiv, zapalili bi i čovu (čobanju), na batinu najmanje dva metera dugačku na vrv su svezali izmišanu slamu i sino, zapalili i s čovom optrčali uvratine žitne njive, da bi je sačuvali od vatre.

Ako je kojoj ženi umrlo dite (a kadgod to nije bila ritka pojava) toliko je jabuka bacala u ivanjsku vatru koliko dice je saranila.

Udruženje građana „Bunjevačka vila" iz Male Bosna po tradiciji ovaj običaj obilužava već sedam godina u Maloj Bosni.

– Ove godine organizaciju ove manifestacije su pomogli KUD „Aleksandrovo" i KUDŽ „Bratstvo" iz Subotice sa svojim folklorašima, koji su učinili da ova manifestacija dobije ozbiljnije razmire u bliskijoj budućnosti – kazala je **Nela Ivić**, pridsidnica UG „Bunjevačka vila" iz Male Bosne.

Bunjevačka nacionalna zajednica ima izuzetno bogatu kulturnu baštinu koju triba sačuvat od zaborava što potvrđiva održavanje ovog, već za neke zaboravljenog običaja, al još uvik postoje oni koji niguju i prikazuju stare običaje mlađim generacija.

T.B.

ODRŽAN OBIČAJ KOŠENJA ŽITA U LJUTOVU

Kako se kadgod radio ris

U organizaciji UG „Bunjevci Ljutovo" iz Ljutova 02. jula održan je običaj košenja žita – ris na njivi **Ivana Lebovića** iz Ljutova na „Bećar ataru" di se sa ovom manifestacijom nastavlja obilužavanje nacionalnog praznika „Dan dužijance 2017."

Ris je kadgod bio težak i zdravo cinjen poso. On je obezbiđivo kruv na astalu za cilu familiju tokom cile godine. Završetak risa se slavio i iz njeg je nastala Dužijanca, zafala Bogu za novo žito i kruv od njega.

- Treći put zaredom UG „Bunjevci Ljutovo" iz Ljutova je održalo ris a cilj je bio pridstavit kako se kadgod radio ris i šta je sve prithodilo ovom veoma teškom poslu i kako su se na kraju završenog risa zafaljivali Bogu za dobar rod – kazo nam je **Pere Ivković,** pridsidnik UG „Bunjevci Ljutovo" iz Ljutova.

Prilikom prikazivanja ovog običaja imalo se prilike vidit i risarski ručak, pletenje uža, sadivanje u krstine i koje su poslove tokom risa radile žene a šta muška čeljad.

Ris se obično radio u grupama sa risarima, kad se ris završi jedna risaruša oplete vinac od žita i metne bandašu na šešir. Zajedno se krene kod gazde, često s pismom, a prid salašom ji dočeka gazda i gazdarica. Bandaš potom kaže da je ris gotov i koliko krstina ima.

Mršavina su snopovi kad se pokupi žito sa njive pa tamo bude vlaća na sve strane, al se i to povezivalo u snopove i sadivalo u krstine ako ima tušta. Obično su muška čeljad kosila žito a žene su rukovetale da skoro ništa ostalo mršavine. Bili su dobro utrveni u poso i radili su sa ljubavlju, skupljali svako vlaće žita.

Posli završenog risa na salašu svi su se skupili zajedno sa cilom familijom pa se napravila užna ako je dobro žito rodilo, di je nuz ilo znalo bit i svirke. Tako su izgledale kadgod dužijance. Posli je tehnika uznapridovala, pojavile su se prve mašine koje su kosile žito a vukli su ji konji pa onda kombajni, a u današnje vrime džondiri krstare njivama i obave ovaj poso, a da se čovik pošteno ni ne oznoji.

Pa da ne bi zaboravili kadgodašnji ris i da bi se podsitili kako se to kadgod radilo Ljutovčani su organizovanjem ove manifestacije vratili vrime unazad i sačuvali od zaborava mukotrpni rad i trud naši pridaka.

T.B.

PLIVAČICA NIŽE USPIHE U BROJNIM TAKMIČENJIMA

Mlada, ambiciozna i uspišna

Iako je zdravo mlada, na njezinom uspihu bi joj mnogi stariji profesionalni sportisti mogli pozavidit.

Vanja Romić, učenica 4/A razreda Osnovne škule „10. oktobar“ aktivna je članica Plivačkog kluba „Spartak“. Vanja ima 10 godina i moglo bi se kazat da se ovim sportom bavi već polak svog života. Naime, 5 godina ona posvećeno trenira za ovaj klub, kojem doprinosi brojnim medaljama i peharima. Njezinu majku, **Sonju Romić**, zamolili smo da ji uslika, i ko što se da vidit, jedva su stale na astal. A kako je sve počelo, za „Bunjevačke novine” Vanja divani u nastavku.

Vanjina zaslužena kolekcija pehara i medalja

– Ko malu, mama i tata su me vodili u škulicu plivanja i ja sam posli svakog časa išla gori, na tribine, kako bi gledala sestru koja pliva. Roditeljima sam kazala da bi i ja želila plivat, i kad su me pribacili u taj veliki bazen, to je bilo ostvarenje moga sna, i eto me tu di jesam – divani nam Vanja i dodaje:

– Moje prvo takmičenje je bilo u Subotici, na bazenu u Dudovoj šumi, kad sam imala pet i po godina. Na taj važan dan je moja mama rodila mlađu sestru Iskru. Sićam se ko juče da je bio taj 27. april 2012. godine. Od onda sam učestvovala na brojnim takmičenjima, ne možem ji sve ni nabrojat ovako napamet. Imam 130 medalja i tušta pehara, al najponosnija sam na to da sam bila državni prvak Srbije u disciplini 100 metara prsnim stilom i vicešampion Srbije u disciplini 200 metara kraul. Na Republičkom takmičenju u plivanju sam svojoj škuli donela zlatnu medalju. Nuz to, možem se pofalit da sam na takmičenju u Banja Luki oborila rekord na 200 metara, prsnim stilom, koji je bio star čak 6 godina.

Iako je plivanje zdravo naporan sport, koji nije lako trenirat, Vanja kaže da u njemu i te kako uživa.

– Plivanje zahtiva svakodnivno treniranje. Ponekad se ljutim na sebe, često i plačem kad nisam zadovoljna, al kad stanem na pobidničko postolje, onda je cio svit moj, i onda znam da sam sve odradila onako kako je tribalo. Onda znam da možem sve. Porodica zdravo trpi zbog mojeg izbora, jel aktivno učestvuje u mojim pripremama, voze me na takmičenja, tako da su kompletno uključeni u taj moj svit. Putujem uglavnom svaki drugi vikend na takmičenja, al zdravo uživam u tom.

Iako je obaveza mnogo, Vanja brez problema usklađiva škulu i treninge.

– Dok traje škula imam treninge 6 puta nediljno, međutim, kad počme raspust treniram i do dva puta dnivno, od ponediljka do subote. Ujtru treninzi traju dva sata, a poslipodne sat i po. Treninzi zapravo podrazumivaju vežbu u vodi i na suvom. Priko dana stignem da se družim sa drugaricama i drugovima po sat-dva, jel tribam se i odmorit, al pošto mi je avgust cio slobodan, onda je vrime rezervisano isključivo za porodicu i druženje – kaže Vanja.

Vanju očekivaju Vojvođansko i Državno takmičenje u plivanju.

– U najavi za niki budući period su dva velika takmičenja za koja pripreme već uveliko traju. Vojvođansko takmičenje biće održano u mom gradu, Subotici, 17. jula, i onda pristižu brojni takmičari koji su veliki profesionalci, svako u svojoj disciplini, dok će Državno takmičenje, najbitnije u mojoj dosadašnjoj plivačkoj karijeri, bit održano 27. i 28. jula u Beogradu, i ja zaista u obadva takmičenja želim da dam sve od sebe, odnosno svoj maksimum. Za kraj bi želila da se zafalim svima koji su svi ovi godina uz mene, koji mi pomažu da se lakše izborim sa svim obavezama i izazovima, a znam da će i ubuduće bit nuz mene. Trener kojem tušta dugujem za uložen trud u moj napridak je Milan Jovanović, i njemu bi se zafalila za sav svoj uspih. Moja podrška su naravno i moji mama i tata, Sonja i Stanko, i moje seke Iskra i Iva, ko i majke i dide. Ovaj moj intervju za vaše novine je zapravo moj znak zafalnosti za moju majku Maricu i didu Tomu, koji redovno kupuju i čitaju vaše novine, a pored tog slušaje i vaše emisije – kaže naša proslavljena plivačica, a nama ostaje da joj poželimo još tušta osvojeni medalja i pehara u budućoj sportskoj karijeri.

K. S.

FIJAKERIJADA U NOVOM ŽEDNIKU U SKLOPU PROSLAVE DANA SELA

Okupljanje ljubitelja konjičkog sporta

U Novom žedniku je 18. juna, povodom proslave Dana sela, održana 13. po redu Fijakerijada koja se sastojala od revijalnog i takmičarskog dila.

Proslava Dana sela trajala je misec dana, od 3. juna do 2. jula. U sklopu takmičarskog dila Fijakerijade nadmećali su se jahači, a publiku je oduševilo i nadmićanje jednoprega, dvoprega, četvoroprega i šestoprega, a pored tog i prolazak izmed čunjeva. Pored fijakerista, manifestacija je okupila velik broj ljubitelja konjičkog sporta. Organizatori manifestacije su bili Franjo Šarčević, Nenad Bilić i Nikola Pualić. Sudije su bile Mile Tapavica, Vladimir Vukov i Ivica Kuktin. Ove godine učestvovali su učesnici iz Novog i Starog Žednika, Bajmoka, Kaponje, Višnjevca, Nadalja, Ostojićeva, Čuruga, Bačkog Gradišta, Turije, Đurđina, Tavankuta, Čantavira, Bačke Topole. Rezultati takmičarskog dila:

Jahanje: 8 učesnika

I misto - Đorđe Grbić, grlo „Speed rols”, vrime 1:11, brez kazneni poena

II misto - Milorad Mijatov, grlo „Jadran”, vrime 1:14, brez kazneni poena

III misto - Miloš Paroški, grlo „Kanisa”, vrime 1:19, brez kazneni poena

IV misto - Vladimir Mijatov, grlo „Čičolina”, vrime 1:20, brez kazneni poena

Jednopreg: 7 učesnika

I misto - Đorđe Grbić, grlo „Speed rols”, vrime 1:37, brez kazneni poena

II misto - Vladimir Mijatov, grlo „Čičolina”, vrime 1:20, 2 kaznena poena

III misto - Milorad Mijatov, grlo „Jadran”, vrime 1:32, 2 kaznena poena

IV misto - Marko Poljaković, grlo „Lisa”, vrime 1:57, 2 kaznena poena

Dvopreg: 7 učesnika

I misto - Vladimir Mijatov, grla „Časlav” i „Čičolina”, vrime 1:25, brez kazneni poena

II misto - Laslo Nađ, grla „Dama 2” i „Favori nasta”, vrime 1:48, brez kazneni poena

III misto - Milan Kostić, grla „Kanisa” i „Boka”, vrime 1:45, 2 kaznena poena

IV misto - Marko Poljaković, grla „Lisa” i „Iskra”, vrime 1:49, 2 kaznena poena

Četvoropreg: 2 učesnika koja su dobila medalje - Milan Kostić i Milorad Mijatov

U revijalnom dilu učestvovali su Laslo Varga s unukom Norbertom, Laslo Nađ, Dejan Tapavica, Stefan Dakić (najmlađi učesnik, 11 godina), Petar Radojčić, Mladen Popov, Robert Sekereš, Marko Poljaković, Sava Kvrgić, Zoltan Amproš i najstariji učesnik Ferenc Kucura (82 godine).

Posli takmičarskog i revijalnog dila Fijakerijade druženje učesnika, organizatora i brojni positilaca nastavljeno je u društvenoj sali Skupštine Mesne zajednice. Kako organizatori kažu, osnovni cilj, sad već tradicionalne Fijakerijade, je prija svega druženje meštana i okupljanje omladine, koje je svake godine sve više i više.

K. S.

IZLOŽBA BUNJEVAČKE UMITNOSTI S KOLONIJE LEMEŠKI BUNJEVACA

Retrospektiva „Lemeške jeseni“

U Gradskoj biblioteki „Karlo Bijelicki“ na otvorenom, u baštenskom prostoru, 13. juna, na dan Sv. Antuna, izuzetno poštivanog sveca kod Bunjevaca, Bunjevački kulturni centar „Lemeški Bunjevci“ prikazo je rad umitnika, učesnika tradicionalne kolonije „Lemeška jesen“.

Retrospektivnom izložbom na tridesetak radova prikazani su bunjevački salaši, žitna polja i motivi ravničarskog življenja s kojima se domaćin i pridsidnik „Lemeški Bunjevaca” **Stipan Budimčević** pridstavio somborskoj publiki.

U prisustvu pridsidnice NSBNM **dr Suzane Kujundžić Ostojić**, pridsidnika IO NSBNM **Mirka Bajića**, članova Nacionalnog savita, pridsidnice BMC Sombor **Stanislave Lutkić**, gostivi i umitnika iz Sombora, Subotice, Svetozara Miletića i Čonoplje, gostima se pozdravnim ričima obratio domaćin lemeški kolonija Stipan Budimčević. Čast da otvori izložbu pripala je direktoru Gradske biblioteke „Karlo Bijelicki“ **Vladimiru Jerkoviću**.

Da se slamarstvo u poslidnje vrime sve više pripoznaje ko umitnost, naglasila je **Ivana Dulić**, slamarska umitnica iz Subotice i istakla da je zdravo važno da slamarska umitnost dobije svoje zasluženo misto u svitu umitničkog stvaranja.

Tokom svečanosti otvaranja, s posebnim poštivanjem prema svecu bili ljiljana – Svetom Antunu, pročitani su prigodni tekstovi, dilom iz životopisa velikog sveca koje su pridstavili **Stanislava Lutkić** i **Antun Petrović**.

Svečanost su pismom ulipšali mladi somborski tamburaši sa stihovima **Anje Knežević** iz Čonoplje.

Izložbu je organizovala Kancelarija Bunjevačkog nacionalnog savita u Somboru u saradnji sa BKC „Lemeški Bunjevci“ i Bunjevačkim media centrom Sombor.

Lemeška kolonija je podržana od strane Pokrajinskog sekretarijata za kulturu, Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, Grada Sombora, a štampanje kataloga omogućila je Gradska biblioteka „Karlo Bijelicki“.

BKC „Lemeški Bunjevci“ su ovom prilikom najavili svoju IV koloniju koja se planira za 3. septembar ove godine, a svim zaiteresovanim slamarskim i slikarskim umitnicima, poziv je otvoren. **R.P.**

Stipan Budimčević i Vladimir Jerković, direktor Somborske biblioteke

Slamarke na koloniji Bunjevačkog kola

Anja Knežević

Gosti izložbe

XI UMITNIČKA KOLONIJA UG „BUNJEVAČKO KOLO”

Majstori slamarstva na jednom mistu

U prilipom ambijentu gradinskog salaša domaćina **Ivana Bošnjaka**, UG „Bunjevačko kolo“ iz Sombora sa svojim umitničkim sekcijama održalo 17. juna svoju tradicionalnu koloniju. Dvanajst vrsni slamarki i jedanajst slikara družilo se i stvaralo nova umitnička dila.

Umitnost stvaranja slika u tehniki slame okupila je najbolje majstore slamarstva iz Sombora, Svetozara Miletića i Subotice. Pozdravljajuć umitnike, pridsidnik UG „Bunjevačko kolo“ **Dejan Parčetić** je na početku kolonije uručio materijal i boje umitnicima, dar Udruženja građanja „Bunjevačko kolo“. Podrška slamarskim umitnicima stručnim savitima i sugestijama, i ovaj put, stigla je od akademski slikara **Tatjane Dimitrijević** i **Milenka Buiše**, rukovodilaca likovne sekcije UG „Bunjevačko kolo“.

Gosti kolonije i UG „Bunjevačko kolo“ bili su **dr Vlado Babić**, republički poslanik, **Zoran Parčetić**, pridsidnik Skupštine grada Sombora, **Ivan Šimunov**, pomoćnik gradonačelnice grada Sombora, **Zoran Rus**, povirenik SNS, **Veljko Vojnić**, zaminik pridsidnika Skupštine grada Subotice i **Ivan Sedlak**, počasni pridsidnik Bunjevačke matice iz Subotice sa saradnicima.

Slamarske slike na temu znameniti somborski zdanja biće prikazane na jesenjoj izložbi UG „Bunjevačko kolo”, najavila je pridsidnica slamarske sekcije **Ksenija Vuković**.

Tokom jeseni, kako najavljuju slikari i prvi čovik likovne sekcije Milenko Buiša, mož se očekivat jedna, a verovatno i više likovni izložbi umitnika s ove kolonije.

Koloniju je podržala Gradska uprava i Skupština grada Sombora.

R. P.

Gosti izložbe

Dr Suzana Kujundžić Ostojić, Marija Šamu, Vladimir Jerkovic, Marija Bošnjak

Anja Knezević - učesnica programa

KONCERT U POLJU ŽITA - U SLAVU MUZIKE I LITA

Harmonija muzike i žita

Na prvi dan lita i Svitski dan muzike pored Dida Hornjakovog salaša, na polju **Aranke Hornjak Mijić**, održan je neuobičajeni koncert .

Pijanista, rođeni Somborac, **Mihajlo Zurković** pripravio je koncert u polju žita, u kojem je iscrtano nikoliko koncentrični krugova i staza koje su završavale u krugovima. Gledajuć s visine na žitno polje, izgledalo je ko dilo viši jel mistični sila. U centru velikog kruga postavljen je mini podijum i klavir.

Zafaljujuć se na gostoprimstvu Dida Hornjakovom salašu, čije žito je poslužilo ko scenografija za koncert, **Peter Mraković** je isprid organizatora UG „Somborska budućnost” naglasio:

– **Mi smo danas u ovoj bačkoj ravnici ljudi na svom mistu i na dobrom glasu, jednako bliski zemlji i nebu, istovrimeno. Lito je oznaka zrilosti, ozbiljnosti, usridsrđenosti. Zato smo mi ode u ovo pridvečerje sabrani u divnom saglasju. Tu nas je privukla harmonija - muzika u slavu muzike, u slavu zrna, klice, klasja, žita i buduće pogače. Udruženje građana „Somborska budućnost” želi da večerašnjim koncertom u žitu ukaže i na to da je moguć i potriban priplit prirodnog, nepatvorenog i visoko estetizovanog muzičkog izraza, da potvrdimo da osnov lipote postoji svudan u svitu i da je potribna samo volja i želja da se ona utvrdi, sazna i uobliči**

Aleksandar Bošnjak iz Udruženja „Somborska budućnost“ istako je da je misto održavanja koncerta u bunjevačkim salašima, na jednom od reprezentativni etno vojvođanski salaša, naše kadgod istaknute rukometašice, reprezentativke, a danas glavne domaćice salaša i žitnog polja.

– **Mi Bunjevci se, osim našom kulturnom tradicijom, bavimo i kulturnim radom koji će sigurno biti značajan za cili grad Sombor, a tradicija i kultura Bunjevaca i grada Sombora je, ko što sam i tušta puti kazo, neraskidiva i mi se radujemo što u svemu tom učestvujemo!**

Birajuć prigodani program melodijama Čajkovskog, Lista i Šopena pridstavio se pijanista Mihajlo Zurković, jedan od idejni tvoraca „Koncerta u žitu”, profesor na Akademiji umitnosti u Novom Sadu i umitnički direktor Festivala klasične muzike SOMUS.

– **Danas je prvi dan lita, litnji solsticij, a ovi dana počinje i da se žanje žito, pa ko povod ovom neobičnom koncertu u žitu, imamo trostruku simboliku. Nadam se da će ovakvi koncerti zaživeti ko tradicija u Somboru** – kazo je pijanista Mihajlo Zurković.

Nuz organizatora, UG „Somborska budućnost”, održavanje koncerta pomogli su Grad Sombor, Jasminka Semiz, produkcija Studio 5, Fat Sound, Oris, Agroinstitut i Advokatska kancelarija Nemanje Slavkovića iz Novog Sada.

R. P.

ODRŽANA RADIONICA ZA MLADE U BUNJEVAČKOM MEDIA CENTRU SOMBOR

Bunjevačka konđa

Bunjevački media centar Sombor pripravio je u utorak, 7. juna, još jednu u nizu radionica naminjeni, prija svega mladima. Ovaj put, organizatori su se odlučili da mladima približe odivanje i češljanje kod mladi Bunjevki koje je do današnji dana sačuvano kroz nigovanje bunjevačke folklorne tradicije.

U ulogi moderatorke i frizerke radionice bila je **Marina Besnilov**, dugogodišnja članica GKUD-a „Sombor" koja je uputstvima i praktičnim češljanjom tradicionalne bunjevačke konđe približila mladima načine čeljanja bunjevački žena.

Uvik uredno začešljana, zategnita i u nisku konđu pokupljena kosa, pripoznatljivost je bunjevačke konđe. Iako je ova frizura dominantno stroga, curama, učesnicama radionice, ovaj način oblikovanja frizure je izazvo posebno oduševljenje. Čula se i koja rič više o načinu šminkanja cura, odnosno o načinu kako se to i danas radi u kulturno-umitničkim društvima pri izvođenju i prikazivanju bunjevački igara i običaja. Rič je o diskretno istaknutim očima brez izraženi boja senki na očima, diskretno rumenilo i uvik crven ruž na usnama.

Kako su cure u svojoj svečanoj nošnji uvik nosile lipe šlingovane bluze, bilo da nose nošnju isključivo od bilog šlinga il svilu, na ovoj radionici, cure su razgledale bile šlingovane bluze i odabrale modele koje su zadovoljno oblačile.

Pridsidnica BMC Sombor, **Stanislava Lutkić**, naglasila je značaj ovaki radionica, prija svega u edukativne svrhe.

– **Trudimo se uvik da, na što pristupačniji način, upoznamo mlade sa bunjevačkom tradicijom. Kad je o folkloru rič, tema je široka i moglo bi još tušta različiti tematski radionca pripravit, al najvažnije je to da smo s ovom radionicom zainteresovali mlade, naučili zajedno s njima štogod novo, a njevo zadovoljstvo nam daje motiv i ideje za nove radionice koje ćemo s početkom nove škulske godine pripravljat u Somborskom media centru**.

Bunjevački media centar Sombor se zafaljiva svim učesnicama dosadašnji radionica, a prija svega gospođi Marini Besnilov iz GKUD-a „Sombor" na svesrdnoj pomoći i saradnji u pripravljanju i realizaciji radionice s temom bunjevačke konđe.

R. P.

KULTURA

NARODNA NOŠNJA BAČKI BUNJEVACA – I dio

Običaj odivanja, češljanja, povezivanja i kićenja

Kulturno-umitničko društvo „Bunjevka" iz Subotice priko 20. godina niguje bunjevačku kulturu di poseban segment nigovanja pridstavlja i očuvanje tradicionalne bunjevačke nošnje kako ženske tako i muške. Pridsidnica KUD – a „Bunjevka" **Kata Kuntić** će nam kroz ovu priču uputit o tom šta pridstavlja tradicionalnu bunjevačku narodnu nošnju i kad se ona nosila, ko i način češljnja, povezivanja i običajnog kićenja za bački Bunjevaca koje je zadržo do današnji dana.

Bunjevci iz stare postojbine doneli su u Bačku svoju narodnu nošnju, koja je imala osobine dinarsko - centralnobalkanske odiće. S početka XVIII vika poslendanska bunjevačka narodna nošnja nije se posebno razlikovala od svečane po kroju, izgledu i vrsti materijala, već samo po vrsti i načinu ukrašavanja (sa srebrnim pucadima, kopčama, žinorima i vezovima....).

Ženska narodna nošnja u Bačkoj, u prvobitnom obliku sastojala se od litnje košulje, zubuna i pregače. Osnovna obuća bile su opanke. Za oglavlje koristili su se marame. Zimi su zagrćali kožuv. Čorape su nošene zimi, dugačke do kolina.

Mušku prvobitnu bunjevačku nošnju u Bačkoj karakteriše platnena litnja odića koja se sastoji od košulje, gaća i zubuna, obuća su bole kožne opanke. Muška oglavlja su činile crvene plitke kupaste kape. Zimi nosili su se najstariji oblik zimski čojani pantalona - čakšira. Poznate su *"čakšire sa natkurnjakom"* koje su imale sa strane ušivene *"štence"*. ***Reklija*** je prvi oblik muškog kaputa, nosili su se kožuvi, gunjevi i opaklije. Zimi priko kape na glavu okomotavo se vuneni šal.

Pridhodno navedene karakteristike se u daljem razvoju s kraja 19. vika u gradskim sridinama menjaju se a ponike se i skroz gube, posebno kod ženske narodne nošnje, dok kod muške se zadržava skoro u cilosti. Na ovaj proces uticala je prvenstveno nova sridina, klimatski uslovi, način življenja, ekonomska i društveno politička dešavanja, upotriba novi fabrički materijala i krojeva.

- Dilove ovog najstarijeg oblika narodne nošnje Bunjevci su sačuvali do danas. Čuvajući nasliđenu tradiciju i stečene patrijarhalne navike, kroz stečeni rodopski način življenja na salašarskim gazdinstvima, više generacija zajedno sa puno dice, dalo je velik doprinos na očuvanju jezika, vire i običaja pa i narodne nošnje – kazala nam je **Kata Kuntić,** pridsidnica KUD „Bunjevka".

Osnovna podila narodne nošnje bački Bunjevaca je na **mušku, žensku i dičiju,** dok svaka od nji mož se podilit na:. **a) poslendansku** i **svečanu; b) zimsku i litnju; c) običajnu.**

POSLENDANSKA NARODNA NOŠNJA

Kod bački Bunjevaca kako svečana tako i poslendanska narodna nošnja zauzima poseban pravac kad je rič o razvoju tradicionalne bunjevačke narodne nošnje. Za razliku od svečane nošnje koja se nosila „samo" kad su veliki godovi i sveci, poslendanska se dili u dvi grupe, koje su odriđivale način oblačenja: svakidašnja i poslendanska.

Poslendanska ženska narodna nošnja, postala je sastavni

dio tradicionalne nošnje bački Bunjevaca 20. vika. U tu nošnju spadaju "cila ruva" koja su šivena od fabričkog materijala: *cica, sefira, piketa, ripsa,* ***za litnje*** *i delina, parketa, paje i čoje* ***za zimsko ruvo***. Dilovi cilog ruva su *leveš, suknja i keceljac.* Poslendanko cilo ruvo oblačilo se na isti način ko i svečano cilo ruvo, s'tim da je razlika u pripasivanju keceljca. Uz ova cila ruva, cure su bile gologlave, dok su žene povezivale marame (liti - cicane, delinske, satinske, dok zimi - pajske, plišane i vunene). Liti su obuvale *"rađenepapuče" (*gornji dio izrađivan je od kože, kumaše il svile rađen sa zlatnim, srebrnim il svilenim koncom), sandale (parafaške) i cipele s malom petom.

Čorape su se nosile samo zimi i plele su se ručno, a kasnije kupovale fabričke.

- Na poslendansku mušku narodnu nošnju velik uticaj su imale vojničke uniforme, po kojoj se menjo izgled bunjevačke muške nošnje, posebno kod pantalona, one dobivaju novi šunkasti oblik nalik na vojničke čakšire. Ovaj oblik sačuvan je ko tradicionalni izgled bunjevačke narodne nošnje kako kod svečane tako i kod poslendanske. Šešir je zaminio sve pridhodne oblike muškog oglavlja i zadržo se ko tradicionalni – istakla je Kata Kuntić.

SVEČANA ŽENSKA NARODNA NOŠNJA

Tradicionalnu svečanu narodnu nošnju bunjevačke zajednice u Bačkoj određuju tri činioca: okolina, odnosno sridina življenja i kulturna tradicija. Pravila odivanja postavljena su krajom XIX vika i ritko su kršena**.** Nošnja ovog vrimena sačuvala je pečat kvaliteta, prifinjenog ukusa i stvaralačkog duha, što proizlazi i ukazuje na sigurno i kvalitetno uspostavljanu ravnotežu i blagostanje življenja.

Svečana ženska narodna nošnja bački Bunjevki – tkz. **cila ruva**, obično su se šila povodom velik svetaca, slavlja il svatova. Obično bi roditelji svojim ćerima – do udaje pripravljali nikoliko svečani ruva. Najlipša ruva šila su se od teške – debele **lionske svile** koja se proizvodila i kupovala u francuskom gradu Lionu, (bilo je *svilana grane "granata","s' plišanim granama","šarene same od sebe"*), atlaske svile (*jednobojne*), marcelinske svile *(tanka – mat svila, često protkana zlatnim cvitnim detaljima)*, kadife (*kumaša– pliš- samot, često bogato ručno rađena sa zlatom*), svilenog brokata (*po mustri il ucilo utkanim srebrnim il zlatnim žakard nitima)* i tanke svile *(obično poznata kombinacija „taft svila").* Ovaka cila ruva od lionske svile, bila su skupocina, čuvana su i oblačena samo u posebnim prilikama, trajala su i po sto godina, čak su ostavljana u naslidstvo.

Tradicionalna bunjevačka cila ruva, šila su se i od drugi materijala: velura, žoržeta, kašmira. Jednobojna ruva često su rađena/šlingovana cvitnim – vegetabilnim motivima šarenim, svilenim i zlatnim koncom i ukrašavana šujtašom, zlatnom čipkom i srebrnim kopčama i pucadima. Svečano cilo ruvo posebno se razlikovalo po izgledu (kroju i boji), u odnosu na starosnu dob žene. Divojke i mlade udate žene, nosile su svitlije boje, sa šarenim motivima i šiveno na struk *"usko strukirano"*. Žene sridnji godina, nosile su *"zatvorenije"* ugasnije boje, ležernijim krojovima i manje naglašenim strukom. Dok starije žene, obično su nosile crne, duvanske, tegetovske, lugave il kake druge ugasne boje, s vrlo diskretnim sitnim šarama, široki i opušteni krojova..

Žensko svečano cilo ruvo sastoji se od tri dila: otunčica, suknja i pregača. Zimi u svečanim prilikama, žene su na svečana ruva obično zagrćale: *ćurdiju, jopku, bundu il otonku,*

Uz svečano ruvo divojke iđu gologlave, kosu češljadu u konđu, dok žene povezuju maramu "na dva kraja" *(marama mora bit od istog materijala ko ruvo „s'udarenim krajevima" il dobro usklađenom bojom da se „slaže se uz ruvo").* Uz svečano ruvo nošene su „cipele na petu" visoko na pertlanje il litnje s kajišcom popriko.

Kad je rič o litnjoj svečanoj ženskoj bunjevačkoj narodnoj nošnji, na prvom mistu bi bilo rađeno – šlingovano bunjevačko bilo ruvo. Ovo ruvo jedinstveno u svitu, posebno po kvalitetu, kroju i izgledu, drugačije je u odnosu na sve tradicionalne narodne nošnje drugi naroda. Kod bilog šlingovanog ruva postoji pravilo da ga oblače samo cure – divojke od 15-16 godina, pa sve do udaje. Bilina ko simbol čistine, nevinosti, svetosti i nežnosti pripada samo mladim curama nikako ženama. Ovo pravilo se strogo poštovalo.

Bilo šlingovano ruvošilo se: ko ***„cilo ruvo"*** (otončica. keceljac, podsuknje, gornja suknja i igrač), il ***„ ruvo s košuljom i pruslukom"*** (dolnja košulja, gaće, košulja, prusluk, keceljac, podsuknje, gornja suknja i igrač). Uz bilo šlingovano ruvo cure su nosile su se ***rađene papuče,*** pravljene od kože, dok je oglava pravljena od pliša, sukna, svile rađena zlatnim i srebrnim koncom. Curice uz svečano bilo šlingovano ruvo češljaju se u pletenice, dok divojke u punđu. Za svečano bunjevačko ruvo cure i divojke nosile su i ruvo s pruslukom. Ovo ruvo se sastojalo od bile rađene košulje i svilenim il od kakog drugog materijala pruslukom, suknjom, keceljcom i igračom. Uz ovo ruvo oblačile su se cipele.

SVEČANA MUŠKA NARODNA NOŠNJA

Osnovni dilovi tradicionalne svečane muške narodne nošnje sve do kraja XX vika ostali je ista i nalik na dinarsko - centralnobalkansku odiću koja se sastojala od košulje, gaća, prusluka i papuča. Tek početkom XIX vika elementi gradske mode, prihvaćeni su od strane širi narodni slojeva, pa litnju mušku narodnu nošnju menjaju muške aljine – muško odilo, (pantaloneusko priljubljene uz noge, prusluk i kaput)šivene od kvalitetnog fabričkog sukna.Ispod kaputa oblači se bunjevački svečani prusluk koji se zakopčava sa 20-30 srebrni puca, visoko pod vrat, *(kod mlađi obavezno je to prusluk od lionske svile na grane, il rađen sa zlatom, dok kod stariji je uvik jednobojan obično crn).* Na nogama bunjevačke čizne stvrdim il mekanim sarama.

-Svečana muška bunjevačka narodna nošnja menjala se u zavisnosti od načina života i staleža. Poseban uticaj na nošnju imale su vojne uniforme. Uske pantalone su tek trideseti godina prošlog vika nestale iz upotribe, zaminile su ji pantalone šunkastog oblika, *"čakšire"* koje su se zadržale i očuvale ko važan dio bunjevačke muške narodne nošnje. Zimi, u svečanim prilikama, muška su čeljad na svečane aljine zagrćali *dolame* i *kapute* – kazala nam je Kata Kuntić. **T.B.**

SIÆANJE NA KADGODAŠNJE OBIÈAJE

Vrime risa

Jul močvaran svačemu je kvaran. Stigo nam je jul misec pa smo već zakoracali u drugu polovinu ove godine. Jul misec je misec vršidbe žita.

Posli risa ljudi su se malo odmarali, a onda je počelo voženje žita u kamare, pa je počela vršidba. Još u davna vrimena, kad su naši daleki prici došli do žita i kad su uvidili kaka je korist od njega, trudili su se malo više da odrane žita. Onda je bio problem kako odvojit zrnje žita od vlata, što bi se kazalo kako ovrć. Žene su skidale, a muškarci su ga dlanovima trljali i tako odvajali žito od plive. Tu se svako zrno sačuvalo, da ne ode u propast. Kasnije, kad su imali više žita, vrli su ga tako da žito pomeću na kamen i s batinicama udarali da zrnje poispada.

Posli tušta godina, kad su malo uznapridovali, imali su više žita i počeli odranjivat konje, pa su žito vrli tako da žito poslažu na čistu tvrdu zemlju i priko žita tirali konja, da izgazi vlaće, a žito poispada. Onda su žito čistili od plive, vijali na vitru. Kasnije su fabrike počele pravit nike male mašine za vršenje žita i ručne vijalice s konjima su žito očistili od nečistoće. Dugačak je bio put od ručnog vršenja žita do mašinskog i trajo je iljadama godina.

Posli su napravljene velike mašine za vršenje žita koje su vukli kazani el traktori. S tim mašinama se zdravo tušta godina radilo dok nisu došli kombajni, koji ujedno pokose i ovršu žito. Sa vršidbom se uvik žurilo da se što prija spremi, dok su još bile male njive, tamo su mišovi i ptice napravili tušta štete, a i kiša je znala napravit dosta štete, pa se kazalo: „Mokar juli sriću guli“. Ako priviše kiše padne, mokro žito se nije moglo vrć, a tako ušuškano u plivu brzo isklija i prozeleni u krstinama i vlatu. Tako žito nije bilo za kruv već za ranu josagu pa se takođe kaže: „ Jul močvaran svačemu kvaran“. Ako je kišovito i močvarno vrime, voće puca i kvari se, pa krumpir zna da trune u zemlji, a luk, grašak i maun proklijaje. A ni pčele ne mogu letit da skupljaje med.

Kadgod je većina našeg svita živila na salašima i bavili se zemljoradnjom. Nediljom i svecom se kadgod nije radilo, išlo se u crkvu i odmaralo, a za mlade se pravila kola i igranke, a po crkvama se pravilo proštenje i dužijance, tako su se mladi upoznavali i družili. Roditelji su se starali za svoje ćeri, di iđu i s kim se druže. Mame su kazale svojim ćerima: „Iđi, pamet u glavu i do ponoći da se vratiš kući“. Roditeljima je bila želja da njim se dica na vrime udome, da ne ostane mator momak, ni

cura usidilica. Kadgod je vinčanje bilo dok ji smrt ne rastavi, nisu se rastajali jel je to bilo od Boga griota, a od ljudi sramota. Raspuštenik i raspuštenica su bili manje vridni prid svitom pa makar koliko dobri bili. Bila je izreka „Što momak curi uveče obeća, to ujtru više ne važi“.

Svi su želili da njim se dica što bolje udome, pa ako nisu našli dobru priliku, onda je bilo komendiranja. Bilo je žena koje su se sotim bavile, poznavale su tušta svita iz okolni mista, pa ako uspije komendiranje, dobila je i platu za svoj trud. Nalazila se sa svitom prid crkvom, na peci, prid dućanom, na vašaru el digod na stanici. Kad nađe traženu osobu, priđe joj ,onako ko slučajno, i započme divan. Ako štogod prodaje onda joj prvo pofali robu, pa je pita odkaleg je, pa onda pita jel je pozna, kaže ime i prizime za koga se raspitiva, a kad ova kaže da su komšije, onda ona sve se raspita za nji od a do ž. Pa tako nađe i druge komšije i od nji isto se raspita, pa što obadvoje komšija kažu jednako to je uzela za istinu vezanu za odriđenu osobu. To je bila redovna žena, a zvala se senzarka. Ona je svoj posо znala višto obavit, bila je snalažljiva, a znala je da od komšija mož najbolje doznat koja su kaka čeljad. Kad nađe ženu koju je tražila, nikako izmed svita dođe do nje, pa je ko slučajno malo gurne, pa se stane izvinjavat da nije namerno, pa počme divan, npr: „Kako imate lipu maramu, jel kako vam dobro stoji leveš i ko vam je šio...“, pa tako rič po rič, raspita za komšije što je Nadice i koliko lanaca zemlje. Za cure je bilo važno da su poštene, a momci da su vridni i radni.

Senzarka je uvik kazivala istinu, nikad ništa nije lagala ni nadomećala. Ima kojem se momku koja cura sviđala, a nije mogo doć do nje, tražio je pomoć senzarke da mu komendira curu. A i divojki, ako se koji momak dopadne, a nije imala kako doć do njeg, tražila je da joj komendiraje tog momka. To je bilo u davna vrimena, kad nije bilo telefona, radija ni televizora, mladi nisu išli daleko jel nije bilo auta, motora, pa ni bicigli, išlo se najviše pišce, pa su se mladi upoznavali priko senzarke.

Sad se mladi upoznavaje priko interneta i momci i cure nađu osobu koja njim se dopadne. Dosta često su mladi upoznavali svoje buduće muževe i žene iz inostranstva, pa se vinčaje, a da jedno o drugom nisu ništa znali. Ima koji su se na brzinu vinčali, a posli kako kažu: “ Kom opanci, kom obojci“, a naši stari su takođe kazali: “Naglo vinčanje, dugo kajanje“. Kadgod su se ženili i udavali u dosta mlađim godinama, pa da što prija počmu kućit kuću i imanje dok su još mladi, pa da i dicu odrane i izvedu na put. Sad se sve prominilo i iznapridovalo, al nije to došlo priko noći, trajalo je to i iljadama godina.

Sad se žito kosi i vrše zajedno i to s onim velikim kombajnima sa klima uređajima pa ni prašina ne mož uć u nji. Vozač sidi, sluša radio, divani s kim oće priko mobilnog telefona i vrše žito, a kadgog je na vršalici radilo više od 20 čeljadi, umorni, oznojani i uprašeni, cio dan i po misec dana. Kad se u kombajnu napuni bunker žita, istrese ga u prikolicu, pa traktorista odnese žito u silose da se proda. I tako se proda svo žito, al još se ne zna kad će se i koliko bit plaćeno. A posli, svi cile godine kupuju gotov kruv. Da sad naši prici ustanu i vide kako se vrše žito, zdravo bi se začudili i ne bi mogli virovat svojim očima, kako se taj poso danas radi. Da se svo žito proda, a da se ne ostavi za godišnji kruv žita, ko što se kadgod ostavljalo. Mislim da bi ponovo očli pod zemlju, jel se ne bi znali snać u ovakom životu. Oni koji su teškom mukom obrađivali zemlju, krčili pustare i pritvarali u ovake plodne njive koje sad imamo.

Sad je sve iznapridovalo, ručno se skoro ništa ne radi. Postoje mehanizacije i mašine svake fele, ko i kućni aparati. Mladi su nezadovoljni, ne mogu nać poso, pa nemaje ni novaca. Život nikad nije bio lak, al ga uvik triba gledat sa one lipše strane. Al ne triba zaboravit, da je bilo i gore. Mladi, uživajte u svemu što imate, pa nek ste zdravi i veseli.

A. V. K.

SVECI KOJI SE SPOMINJEMO

Jula miseca nema ni jedan zapovidan svetac koji se slavi priko nedilje, samo ima oni manji svetaca koji se samo spominjemo. Svetog Tome apostola spominjemo se 3. jula. Svete Elizabete Portugalske, trećerednice franjevačkog reda, spominjemo se 4. jula. Konstantina se spominjemo 5. jula koji je redovničko ime dobio Ćiril i brat mu Metod. Rođeni su u Grčkoj u Solunu. Privodili su Bibliju i druge svete knjige sa grčkog na slovensko pismo kojeg su oni sastavili i postali poznati književnici. Ćiril je umro u Rimu 869. godine, a Metod nadbiskup u Panoniji, umro je 885. godine u Sremskoj

Mitrovici. Svetog Ilije proroka se spominjemo 20. jula. On je bio branitelj pravde i pomoćnik sirotinje na slavu Božiju, pa ga je Bog u ognju i munji uzno s ovog svita. Tako je posto zaštitnik od munje i groma. Na taj dan se blagosivale Ilinske sviće koje su naši stari palili ako je jaka grmljavina i veliko nevrime. Marije Magdaline iz Betanije spominjemo se 22. jula. Ona je bila sestra Marte i Lazara kojeg je Isus uskrsnio od mrtvi. Jakova apostola se spominjemo 25. jula, imo je brata Ivana bili su Zebedejivi sinovi ribari. Sidili su na čamcu i krpili mrižu, kad je Isus naišo pozvo ji da pođu sa njim. Oni su oma sve ostavili i pošli za Isusom. Svetog Joakima i Ane spominjemo se 26. jula, oni su bili roditelji Blažene Divice Marije, koja je rodila Isusa Krista spasitelja svita. Oni su bili zdravo pobožna čeljad, a dice nisu imali. Stalno su Boga molili da dobiju dite. Bili su već u malo starijim godinama, kad im je Bog uslišio molitvu, dobili su ćer kojoj su dali ime Marija. Ona je bila izmoljeno dite, pa su je sveto i pobožno odranili i u crkvi Bogu prikazali. Zato se Svetoj Ani mole žene koje imadu ćeri da ji Bog po zagovoru Svete Ane sačuva od grija, bluda i svakog drugog zla. Ignacija Lojalskog spominjemo se 31. jula. Bio je iz plemićke porodice. Prija obraćenja bio je lutalica, vitez, a posli je živio pokornički život, pa je u jednoj knjigi napiso svoje duhovno iskustvo.

A.V. K.

BUNJEVAÈKA ZDILA

Ila od višanja

Torta s višnjama

6 jaja

6 kašika šećera

6 kašika brašna

polak praška za pecivo

1 l vode

po kile višanja

3 pudinga od maline

5 kašika šećera

2 šlaga

2 dcl vode

2 kašike šećera

Šest žumanjaca umutit sa 6 kašika šećera, dodat 6 kašika brašna s praškom za pecivo i snig od 6 biljanaca, pa ispeć dvi piškote. Iskalane višnje prokuvat u litri vode, ukuvat 3 pudinga s 5 kašika šećera, pa metnit na jednu piškotu, a priko tog drugu piškotu. Kad se oladi namazat odozgor i okolo sa šlagom.

Pita s višnjama

3 jajeta

5 šolja brašna

5 šolja šećera

1 šolja mlika

1 šolja ulja

1 vanilin šećer

polak praška za pecivo

25 dkg iskalani višanja

Sve sastojke dobro umutit zajedno, a na kraju dodat višnje, metnit u namazanu tepciju i peć. Kad se pita ispeče i proladi, isić na kocke i posut pra šećerom.

Savijaèa sa višnjama

12 tanki kora za pitu

″ kg iskalani višanja

15 dkg šećera

3 kašike mrvica od keksa

malo ulja i pra šećera

Četri kore metnit jednu na drugu, svaku malo poprskat uljom, na četrvrtu koru metnit trećinu mišavine od višanja, pa uvit u rolnu. Tako napravit 3 rolne i metnit u podmazanu tepciju i peć oko po sata. Pečene savijače isić i posut pra šećerom.

Sladoled s višnjama

3 šlaga

5 jaja

10 kašika šećera

10 dkg iskalani višanja

Jaja dobro umutit sa šećerom i višnjama, na kraju dodat umućen šlag s vodom. Sve dobro izmišat i ostavit da se smrzne.

Sirup od višanja

1 kg iskalani višanja samlit i procidit kroz gazu, dodat 1kg šećera, 1 l vode, 2 limuntusa, 1 konzervans.

Sve to povrimeno mišat dok se šećer ne rastopi. Salit u čiste caklene boce i zatvorit začepom na navoj da nema odiska i ostavit na ladno misto.

A.V. K.

VINA SOMBORSKI VINOGRADA

Pa i žene piju vina...

Od Sombora, valjda, nema predela koji je manje pogodan za vinogradarstvo, a u kojem su ljudi (i žene) bili tako privrženi vinu, da su grad, vikovima, potpuno okruživali svojim brojnim vinogradima.

Još je u tursko vrime, na poreskom popisu (defteru) iz 1570. godine, zapisano da Somborci gaje vinovu lozu i plaćaju 80 akči za površine vinograda koje su bile veće od 20 dunuma (jedan dunum je iznosio oko deset ari ili 1.000 m^2). Nepun vik kasnije, znameniti turski putopisac Evlija Čelebi, prilikom obalaska Sombora 1665. godine, piše kako je Sombor *velika varoš okružena vinogradima, baštama i ograđenim vrtovima*. Zapis mladog turskog oficira Osman-age Temišvarskog iz 1688. godine, svidoči da je, prolazeć kraj Sombora sa zapadne strane, pored reke Mostonge, vidio *zapustele somborske vinograd*e (bilo je to vrime austrijsko-turskog rata). Deceniju kasnije, 1698. godine, prilikom prolaska jedne austrijske carske vojne čete, na francuskom je, u dnevniku marša, zapisano da je Sombor *otvoren grad, okružen lepim krajolikom i vinogradima* (*Le dit Sambor pour Continuer est un ville ouverte, Latsienne envirrannée des belles Campagnes et vignes*). Na sve tri vedute Sombora, koje su nastale 1697/98. godine, ucrtani su vinogradi u okruženju grada. Jedan vinograd bio je 1699. g. povod za žalbu na kapetana somborske milicije Đuru Markovića, koji nije tio priduzet ništa kako bi njegovi sunarodnici, somborski Bunjevci Dujan Matić i Petar Probojčević, vratili uzurpirani vinograd, koji je pridstavljo očevinu Somborca Vujice Stankovića i njegove sestre Mihaele. Prema popisu iz 1699. g. 270 somborski domaćina obrađivalo je 274 motike vinograda (motika je bila površina od 94 kv. hvata), a 373 somborska militara obrađivala su 1701. g. 756 motika vinograda, za šta su plaćali 15 denara poreza po motiki. Naredne godine zapisano je da Somborci obrađivaju 442 motike vinograda, a da je još 296″ motika zaparloženo. Brojni Somborci su krajom 17. i početkom 18. vika trgovali vinom, te su na okolnim carinarnicama plaćali carine za dovoz vina. Vinogradi su ponovo bili zaparloženi u vrime Rakocijevog ustanka (1703-1711), kad je većina Somboraca pribigla u Srem il Slavoniju. Na prvom popisu posli ustanka (1715. god.) zapisano je da su somborski komorski stanovnici obrađivali svega 13 motika vinograda, a ovdašnji graničari (koji su činili 4/5 stanovništva grada) obrađivali su 188″ motika vinograda. Od tog vrimena površina vinograda koje Somborci obrađivaju stalno raste.

Popis somborski graničara iz 1718. g. biluži kako obrađivaju 310″ motika vinograda, a dvi godine kasnije, u primedbama koje su pratile popis stanovnika Sombora, zapisano je da vinogradi oko Sombora nisu posebno plodni, te da se na površini od jedne motike dobijalo četri do pet urni vina (urna je mira od oko 24 litre i mogla je da se proda il kupi za jednu srebrnu forintu), a kako vino nije bilo najbolje, trajalo je najduže do polovine naredne godine, pa ga Somborci nisu prodavali, već su ga koristili za kućne potribe. Popis ostavine somborskog graničarskog kapetana Jovana Brankovića biluži 1735. g. njegov vinograd površine osam motika na visoravni Telečka, sa istočne strane Sombora (vinograd je procinjen na 40 forinti), a u njegovim podrumima nalazilo se krajom 1734. g. 11 akova il blizu 600 litara vina. Prolazeć kroz Sombor 1735. godine, učeni putopisac i rektor Požunskog univerziteta piše kako Somborci zdravo proizvode vino, al, dodaje, da je ono slabijeg kvaliteta (skoro sedam decenija kasnije slično piše i somborski župnik Matija Slatković, koji kaže da je je Sombor većim dilom okružen vinogradima, te da ovdašnji narod zdravo voli vino iz svoji vinograda, al da bogatije porodice nabavljaje sremsko, baranjsko i tolnajsko vino, koje se doprema Dunavom, a čiji akov dostiže i cinu od deset forinti). Godine 1738. vinom je trgovo i tadašnji somborski graničarski kapetan, Bunjevac Marko Marković, koji je u Budimu, od Stanka Andrijevića, kupio vina u vridnosti od 166 zlatnika. Somborske opštinske krčme su tokom 1745. g. zaprimile i prodale 538 akova vina (priko 29.000 litara), u vrime kad je u gradu živilo oko 4.500 stanovnika. U vrime razvojačenja grada načinjen je 1746. g. popis somborski graničara, a od 549 popisani graničara, nji 226 uzgajalo je 795? motika vinograda. Iste godine komorski administrator Franc Jozef Redl procinio je da rod somborski vinograda može bit oko 5.400 urni vina, od čega komorska uprava može naplatit devetinu (600 urni il forintu po urni). Onda je nastala i mapa Sombora i gradski pustara, koju je načinio inž. Anton Kaltšmit, na kojoj se vide četri vinogradske table (skupine vinograda) jugo-zapadno, zapadno i severo-zapadno, ko i po jedna severo-istočno, istočno i južno od grada. županijski popis iz 1747. g. biluži da su dotadašnji somborski graničari imali rod od 2.715 urni vina (oko 65.000 litara).

Kad je Sombor 1749. g. uspišno završio trogodišnju borbu za elibertaciju i posto slobodan i kraljevski grad, znatan broj građana kupio je od grada zemlju za vinograde (jutro vinograda prodavano je za 12 forinti – triput skuplje od jutra najbolje oranice), pa već 1750. godine, od 1.055 popisani domova u Somboru, 761 dom je imo i svoj vinograd. Niki od veći uzgajivača vinove loze bili su ovdašnji Bunjevci: **Martin Somborčević** (19.672 kv. hvata il skoro deset stari jutara), **Đurađ Franjetić**, inače **Bošnjak** (16.947 kv. hvati), **Martin Parčetić** (11.431), **Nikola Raič** (8.955), **Avram Bokerović** (7.633), **Nikola Lukačev** (7.140), **Toma Kekezov** (6.940), **Matko Vuković** (6.861), **Marko Marković** (6.771), **Josip Marković** (6.680), **Đura Maunić** (5.660), **Grga Lukić** (5.560), **Ivan Stolišić** (5.426), **Periša Matarić** (5.289), **Đuko Dorotić** (5.006), **Jokan Dorotić** (4.955), **Joso Kockaroš** (4.773), **Miško Maunić** (4.654), **Ivan Čuvardić** (4.448), **Matko** i **Marko Mandić** (4.237), **Ilija Gromilović** (4.221), **Josip Kukuruzović** (4.191), **Jakov Kovač** (4.143), **Toma Parčetić** (4.026), **Ivan Zidar** (4.018), **Ilija Damjanov** (4.000), **Grga Beretić** (3.994), **Ivan Fratrićev** (3.896), **Mijo Cuconja** (3.871), **Đurka Čerčev** (3.550), **Nikola Kulić** (3.504), **Marko Stolišić** (3.467), **Matija Šamić** (3.385), **Filip Dević** (3.321), **Andrija Car** (3.265), **Jakov Bašić** (3.257), **Joso Matarić** (3.212), **Petar Kekezov** (3.116), **Đurko Kulić** (3.092), **Ivan Hajduković** (3.074), **Martin Kekezov** (3.068), **Marcika Gromilović** (3.028), **Ivan Martinićev** (3.024), **Ilija Kulić** (2.949), **Nikola Parčetić** (2.940), **Đurka Grabić** (2.911), **Mijo**

Pletikosiæ (2.881), **Miško Beretiæ** (2.842), **Miško Švraèiæ** (2.687), **Jerko Pletikosiæ** (2.542), **Zeljko Pekanov** (2.524), **Tadija Fratriæev** (2.512), **Matiša Anišiæ** (2.401), **Nikola Paliæ** (2.388), **Ivan Kuntiæ** (2.334), **Jakov Aleksiæ** (2.317), **Matko Štrangar** (2.314), **Sebastijan Šimiæ** (2.311), **Nikola Mrakoviæ** (2.244), **Ivan Burin** (2.226), **Ivan Horvat** (2.183), **Antun Pletikosiæ** (2.141), **Augustin Parèetiæ** (2.130), **Ivan Bašiæ** (2.123), **Tadija Mrakoviæ** (2.013) i **Ivanko Bogišiæ** (2.010 kv. hvati). Trinajst godina kasnije (1763), najveće prinose u vinu med somborskim Bunjevcima imali su senatori **Josip Joza Markoviæ** (185 urni il oko 4.440 litara) i **Nikola Parèetiæ** (123 urne il oko 2.950 litara).

Kolikogod volili vino iz svoji vinograda, Somborci nisu pili vino koje bi po kvalitetu moglo da se miri sa subotičkim, baranjskim, sremskim il mađarskim vinima. Zemlja kraj Sombora nije pogodovala vinogradima (osim, dilimično, na visoravni Telečka, ode nije bilo valovitog i piskovitog zemljišta koje je bilo toplo i dobro upijalo sunčeve zrake jel zemlja za vinograd nije smila bit podložna vlagi i tribala je bit što dalje od vode, odnosno bara i ritova, a posebno je bilo važno da bude zaklonjena od severni vitrova, koji su ode često duvali). Čokoti u vinogradima bili su isprva sasvim niski, pa nisu morali bit vezivani za kočiće (tačke), a kasnije je loza bila „logoška“ (viseća, priplitena izmed bagremovog kolja il stubova i razapeti žica il leca u vidu svoda). Vinograd je u jednoj sezoni bio zagrćan, orizan, triput okopan, plivljen, skrnjivan (zalaman) i vezivan, a đubren je, obično, ovčijim đubrivom. Gajeno je podjednako i crno i bilo grožđe. Jesenja berba u vinogradu pridstavljala je malu porodičnu svetkovinu. Posli berbe, grožđe nije bilo ciđeno, već je zrno samo muljano, a iz priostale komine spravljana je omiljena rakija komovica. Nedostatak komine u vinu skraćivalo je njegovu trajnost na po godine il koji misec više. Vino se čuvalo i pritakalo u podrumima, u buradima zapremine od 200 do 1.000 litara, a točilo se u balone (burad su pravili bačvari il pinteri, u raznim veličinama, od 50 do 5.000 litara, a proizvodili su i „frtalje“ s drškom, koji su stojali ispod prese, pa „pinte“ za točenje u frtalje, veličine i do 13 litara, livkove, čuture, ko i putunje za berbu i nošenje grožđa).

Vinogradi potpuno okružavaju Sombor na mapama grada iz 1783. i 1831. godine. Od polovine 19. vika površine pod vinogradima se polagano smanjivaju. Sombor 1872. g. još ima 690 vlasnika vinograda, a 1874. g. od roda u ovdašnjim vinogradima spravljeno je 1.320 akova mošta il neprivrilog vina (akov je mira za zapreminu od oko 54 litra), 620 akova crnog i 250 akova bilog, te 450 akova šilera (crveno vino il kominjak). Akov vina te godine je prodavan po sedam forinti. Mada je još bilo dosta vinograda, oni su se 1875. g. u somborskom ataru prostirali na svega 546 jutara i zauzimali su tek oko jedan procenat ukupne površine atara. Prema planu Sombora iz 1891. g. još je postojalo sedam vinogradski tabli, koje su okruživale grad. U to vrime, u gradu je bilo i 137 manji i veći krčmi.

Polovinom 20. vika somborski vinogradi su netragom nestali, a ostala je samo čuvena samodopadljiva varoška pisma, s početka vika, koju je ispivo ovdašnji Bunjevac Blaško Marković, o tom kako u tom Somboru *svega ima, to istina, pa i žene piju vina*...I to onog *koje hladi glavu, ali u noge sipa vreli pesak*, pa ga stari bunjevački domaćin Baća-Babijan lukavo služi svojim moćnim gostima iz županije, u pripovitki Veljka Petrovića „Salašar“.

Milan Stepanoviæ

Azijska voćna mušica - *Drosophila suzukii* ozbiljan problem u proizvodnji voća

Monitoring – praćenje, u prošloj godini pokazo je široku rasprostranjenost azijske voćne mušice i visoku gustinu njene populacije. Registrovana je u velikom broju gajeni voćni vrsta, ali i u plodovima zove, divlje kupine, džanarike i drugih divljih vrsta po uvratinama oko zasada voća. Agro-ekološki uslovi naše zemlje veoma su povoljni za održavanje i razvoj ovog štetnog organizma, što sve predstavlja veoma visok rizik za našu proizvodnju voća.

Praćenje prisustva i brojnosti *Drosophila suzukii*, se sprovodio na biljnim vrstama koje su domaćini ove štetočine - jagoda, trešnja, višnja, briskva, malina, kupina, vinova loza, šljiva i smokva. Prigledom postavljeni klopki u zasadima voća i vinove loze, identifikovo je prisustvo jedinki azijske voćne mušice u zrilim zasadima kupine, maline, briskve, vinove loze i smokve.

Odrasle jedinke azijske voćne mušice su veličine oko 3mm. Mužjaci su sa tamnim pegama na pridnjim krilima i dva češlja na pridnjim nogama, dok ženke imaju karakterističnu testerastu legalicu kojom zasicaju pokožicu ploda u koji polažu jaja.

ŠTETE OD *Drosophila suzukii*

Azijska voćna mušica polaže jaja u zdrave plodove voća koji su u fazi zrenja. Ženke imaju veoma snažnu testerastu legalicu kojom probijaju površinu ploda i u njegovu unutrašnjost ubacuju jaja. Ishranom larvi unutar ploda nastaju najveće štete. Za svega nekoliko dana plodovi se mogu u potpunosti raspasti. Napadnuti plodovi su podložni i napadu razni prouzrokovača truleži. U okviru jednog ploda može se razvijat i ranit više larvi – i do 70. U toku godine može razvit i do 15 generacija. Jedna ženka u toku svog

životnog vika položi i do 600 jaja (u proseku oko 400).

Biljne vrste na kojima se rani voćna mušica u opasnosti su i najosetljivije su u vrime zrinja. Štete koje može da izazove su i do 100%. Ženke *Drosophila suzukii* polažu jaja u zdrave plodove u fazi zrinja. Za piljenje larvi potribno je 7 – 8 dana. Uslid ishrane larvi plodovi potpuno propadaju.

MIRE KONTROLE

1. Postavljanje velikog broja klopki za masovno izlovljavanje u cilju smanjenja broja insekata kako za smanjenje trenutni šteta, tako i za redukciju broja odrasli mušica za prizimljavanje. Klopke se moraju postavljat od marta miseca.

2. Koristiti klopke napravljene od plastični flaša sa crnim vinom, jabukovim sirćetom i nekoliko kapi deterdženta. Klopke se postavljaju na senovita mista i visini od

1,5m.

3. U cilju masovnog izlovljavanja neophodno je postavit veliki broj klopki. Prvenstveno na ivične dilove parcele, al i unutar parcele.

4. Neophodno je skratit interval branja plodova u cilju što bržeg njihovog sklanjanja sa njive.

5. Sprovođenje sanitarni mira je stalan i obavezan dio u borbi protiv ovog štetnog organizma. Uklanjanje i spaljivanje plodova je obavezna mira. Ostavljanjem zaraženi plodova na stablu doprinosi se povećanju broja odrasli i drastičnom umnožavanju broja insekata. Kontrola gajbica i druge opreme u kojoj se mogu zadržat plodovi sa larvama i prinosit iz jednog regiona u drugi.

6. Obavezna higijena ivica parcela u kojima se nalaze divlje kupine i druge biljne vrste koje mogu bit domaćini ovoj štetočini.

7. Hemijske mire kontrole mogu doprinet smanjenju broja odrasli insekata, al ne i jaja i larvi koji su zaštićeni u plodu. Ova mira ima ograničeno dejstvo al u našoj zemlji i ne postoje registrovani insekticidi za suzbijanje *Drosophila suzukii.*

Sprovođenje raspoloživi mira kontrole triba da se sprovodi na području cilog regiona jel parcijalna kontrola pojedinačni parcela ostavlja i dalje mogućnost umnožavanja insekata i daje slabe rezultate.

Nikola Ostrogonac
dipl.ing. zaštite bilja

ODRŽAN TREĆI KASAČKI DAN „SUBOTIČKA MILJA”

Rincop Jet pobidnik

U Organizaciji Konjičkog kluba „Bačka” na gradskom hipodromu u Subotici održan je treći trkački dan „Subotička milja”. Pobidnik je grlo Rincope Jet s vozačom Goranom Zolnajiem koje je drugu godinu za redom trijumfovalo na ovom takmičenju uz isto vrime 1:13,8. Idejni tvorac ovog takmičenja, koje se održava od 1982. godine, je poznati dugogodišnji vozač, trener i vlasnik kasački grla Zvonko Bogdan.

Publika je uživala u nikoliko dinamični i neizvesni partija, a sa najviše uzbuđenja ispraćena je svakako „Subotička milja” kroz dva trčanja. Najbolje se pokazalo grlo Rincope Jet. U obadva trčanja prvo je stiglo na cilj. Izvanredno vrime grla Rincope Jet iz prvog trčanja od 1:13,8 minuta po kilometru, vrime izjednačeno sa prošlogodišnjim na „Milji” i aktuelnim rekordom u Srbiji, donelo mu je prvo misto. Grlo Bea Kievitshof je drugo, treće je bilo grlo Lambert Sas, a četvrto Rite Key.

Najviše medijske pažnje privukla je treća kasačka trka

Pobidnik Milje, vozac Goran Zolnaji i pridsidnik Konjičkog kluba Miodrag Zagorac

na kojoj se takmičilo grlo Dream Catcher čiji je vlasnik košarkaš Nikola Jokić. Catcher je sa vozačem Vladimirom Pribićem prvi stigo na cilj, a pehar mu je uručio pridsidnik Konjičkog kluba „Bačka” Miodrag Zagorac.

Rezultati: prva kasačka trka: Andover Boy (T. Gere) 1:20,2, Justice Oaks (M. Radulaški) 1:20,4, Dubai F (N. Mašić) 1:23,6, Dalma Jet (G. Kiš) 1:23,7. Druga kasačka trka: Chuchotee (J. Gabrić) 1:16,9, Blondie De Chenu (V. Bjelogrlić) 1:16,6, Brume Dor (N. Đorđević) 1:16,6, Czbele De Tedd (A. Bogdanović) 1:17,8. Treća kasačka trka: Dream Catcher (V. Pribić) 1:18,1, Cash Royal (N. Petković) 1:18,3, Glenda (M. Orčić) 1:18,9, Barbados A. T. (D. Karan) 1:19,0. Četvrta kasačka trka „Subotička milja” prvo trčanje: Rincope Jet (G. Zolnaji) 1:13,8, Bea Kievitshof (B. Mukić) 1:14,3, Piera Del Bar (Z. Ožvar) 1:14,6, Rite Key (Z. Živojinović) 1:14,7. Peta kasačka trka: Happy Day (S. Dovijarski) 1:18.1, Destiny S.G. (S. Pejić Tukuljac) 1:18,5, Dea Celeste (B. Milodanović) 1:18,7, Shana (J. Stantić) 1:20,6. Šesta kasačka trka: Protecta Ferm (B. Mukić) 1:17,1, Ema O.Z. (A. Vereb) 1:17,3, Isaaac Newton A.T. (N. Poljaković) 1:17,4, Solvalla (Z. Petrović) 1:17,7. Sedma kasačka trka: Pablo Jet (D. Katanić) 1:14,9, Inerra (Z. Petrović) 1:15,4, Serial Killer NP (B. Kečenović) 1:15,6, Pitta Jet (A. Vereb) 1:15,7. Osma kasačka trka „Subotička milja” drugo trčanje: Rincope Jet (G. Zolnaji) 1:15,4, Lambert Sas (A. Horvatski) 1:15,5, Bea Kievitshof (B. Mukić) 1:15,8, Nasa Vita (B. Kečenović) 1:15,8. Rite Key (Z. Živojinović) 1:16,0. Deveta kasačka trka: Dolar – F (B. Kečenović) 1:16,9, Bonaparta (B. Mukić) 1:17,1, Perfekt (G. Zolnaji) 1:17,4, Sanrio (N. Mašić) 1:18,0. Deseta kasačka trka: Son OF THE BEST (D. Karan) 1:20,3, Island A. T. (Ž. Vujanović) 1:20,5, Hacker AS (M. Dimitrijević) 1:20,8, Delibab (I. Vajda) 1:21,2.

Mirjana Novković

VI. SVETOANTUNSKI SPORTSKI SUSRITI – GRADINA 2017.

Mali fudbal i šah

Bunjevački salaši Gradina bili su po šesti put domaćini tradicionalni Svetoantunski sportski susrita održani uoči velikog i poštivanog sveca Svetog Antuna kojem su Gradinci posvetili svoju salašarsku kapelicu.

Meštani salaša Gradina, Argo Ravangrad i UG „Bunjevačko kolo“ pobrinili su se za brezprikornu organizaciju turnira u malom fudbalu i šahu, a jednako i oko kompletne organizacije manifestacije.

Gosti sportski susrita u Gradini bili su **Ivan Šimunov**, pomoćnik gradonačelnice, **dr Vlado Babić**, republički poslanik, Dejan Parčetić, pridsidnik „Bunjevačkog kola“ sa članovima Upravnog odbora, pridstavnici Agro Ravangrada i brojni prijatelji i pojedinci koji su donacijama i ličnim zalaganjom pomogli Svetoantunske sportske susrite.

Najbolji fudbaleri sa okolni salaša somborske opštine okupili su se u pet ekipa i prikazali sjajan fudbal, fer-plej i izuzetno korektru igru. Najbolje rezultate i prvo misto osvojila je ekipa „Bezdanskog puta“, drugo misto je pripalo domaćinima, ekipi „Gradine“, a treći su bili fudbaleri „Lenije“, dok je četvrto i peto misto pripalo ekipama „Nenadića” i „Bukovca”. Specijalnim priznanjima nagrađeni su: najbolji strelac turnira **Miško Mišković** iz ekipe „Bezdanski put“, najbolji golman **Saša Vuković** iz ekipe „Gradina“ i najbolji igrač turnira **Davor Vuković** iz ekipe domaćina, „Gradine”.

I ove godine su se takmičili i šahisti u pojedinačnoj konkurenciji. Najbolji se pokazo **Nikola Živanović**, drugo misto je zauzo **Josip Ilkić**, a treći je **Radomir Dragaš**.

Posli odmiravanja sportski veština, talenta i snaga, ovaki susriti se završavaju u krajnje toploj i prijateljskoj atmosferi nuz dobru muziku i pismu. Tako je bilo i ove godine. Za dobar paprikaš su se postarali provireni, vrsni majstori, **Šima Gertner** i **Antun Vuković**. A lakše se ilo, zalilo i veselilo nuz dobre muzičare, pa je druženje trajalo do večernji sati.

R. P.

Horoskop za jul

OVAN

Poso: Donećete dosta brzi odluka, al neće sve bit u vašu korist, dosta stvari će vam se vratit ko bumerang, jel vam planete nisu naklonjene u ovom periodu, pa bi bilo mudrije ne povlačit značajnije poteze.

Ljubav: Imate snage suočit se sa svojim manama zbog koji vam partner prigovara, al nedostaje vam i hrabrosti da to počmete ispravljat.

Zdravlje: Bolovi u leđima.

BIK

Poso: Vodite pregovore sa važnim ljudima il se za vas interesuju ljudi koji bi vam mogli pružit novu priliku za napridak, to ne bi smili upropastit nesigurnim il kolebljivim nastupom.

Ljubav: Potvrđivaju se mnoge vaše pridpostavke, a vi u tom ne nalazite načina da se držite reakcije kaku ste percipirali za adekvatnu.

Zdravlje: Unosite više tečnosti.

BLIZANCI

Poso: Imate izraženu sposobnost sklapanja dogovora s najrazličitijim ljudima, što je u jednu ruku dobro jel otvara mnoge mogućnosti, dok na vas, u drugu, jednim dilom prilazi reputacija oni s kojima pregovarate.

Ljubav: Vodite česte divane o tome šta bi tribalo reformisat u vezi, al nedostaje pokretač koji bi sve to sprovo u dilo.

Zdravlje: Izbigavajte masnu ranu.

RAK

Poso: Podržavate svaku inicijativu koja vam otvara put da sebi omogućite napridak u poslu, međutim, ako ne budete pažljivi imaćete niz komplikacija koje će kasnije bit zdravo teško otklonit. Otvorite četvore oči.

Ljubav: Zalažete se za kompromis, al male su šanse za isti dok ga uslovljavate sitnim sujetama koje odbijaje partnera od ozbiljni razgovora.

Zdravlje: Manji problemi sa krvnim sudovima.

LAV

Poso: Korektni ste i kad bi morali pokazat i dinamičniju stranu ličnosti, koja svakako postoji. Ukoliko se tom posvetite na vrime, biće ovo period koji vam mož ponudit dosta.

Ljubav: Potrudite se da sve što radite u vezi ne bude jednostrano i brez dogovora, jel bi to mogo bit povod da zategnuti odnosi u poslidnje vrime eskaliraju.

Zdravlje: Vodite računa o tilesnoj težini.

DIVICA

Poso: Iđete u krajnosti kad su dogovori u pitanju, pa su žustre rasprave moguće u ovom periodu. Triba vam jasnija vizija šta želite da radite i s kojim ciljom, dok se to ne iskristališe, bićete samo dilimično produktivni.

Ljubav: Idealne okolnosti vam omogućavaje da se posvetite partneru i poradite na razlikama koje su se pojavile u skorijoj prošlosti.

Zdravlje: Budite fizički aktivni.

VAGA

Poso: Donošenje odluka nije uvik lako, al uviđate da ono što je teško danas mož bit priduslov za konkretne rezultate u budućnosti. Gledate možda i priviše u daljinu, al ako je za utihu, to pozitivno utiče na vaš radni elan.

Ljubav: Koristite svaki trenutak kad ste sami jel vam je vrime provedeno u vezi poprimilo teret obaveze.

Zdravlje: Problemi sa nesanicom.

ŠKORPIJA

Poso: Volite mislit da svako ko vam se pokuša revanširat u poslu nema šanse, međutim, za svakog se nađe bolji, pa se ni vi ne bi tribali zanosit postignutim. Gradite svoju reputaciju na rezultatima, a ne na sujeti.

Ljubav: Očekivate od voljene osobe iskrenost dok se kolebate da sami budete taki, što je loš recept za bilo kaki smislen odnos.

Zdravlje: Čuvajte se povrida na putu.

STRILAC

Poso: Odnos koji očekivate u poslu ne važi uvik u praksi i često ćete se susrićat sa subjektivnim utiscima ljudi koji utiču na njeve odluke. Ovo će možda bit razočaravajući trenutak za vas, al svakako i momenat buđenja u novu realnost.

Ljubav: Manje ste motivisani da ispunite želje koje vam se postavljaje ko ultimatum jel uviđate da pritnje odlaženjom nisu ništa posli čega ne sviće novo jutro.

Zdravlje: Čuvajte se povrida nastali izloženosti zracima sunca.

JARAC

Poso: Vodite računa da sve što obećate budi i učinjeno, jel u suprotnom, možete dospit na loš glas, a svakako niste poznati po tom. Kad gradite reputaciju dajte sve od sebe da vam ona služi, a ne škodi.

Ljubav: Izmed vas i partnera stvari nisu u najboljem stanju, al nadu daje spremnost da se o svemu otvoreno divani.

Zdravlje: Smanjite obroke u toku dana, na više manji.

VODOLIJA

Poso: Igrate na nesigurne karte i kockate se i priviše, ovaj avanturistički duh u poslu neće vam donet ništa dobro, pa je mudrije da se ostavite taki opcija dok nisu stigle prve poslidice na naplatu.

Ljubav: Okrenite se konstruktivnim načinima rišavanja sporova, insistiranje na ispravnosti vaši stavova odraz je ne samo egoizma već i ditinjaste naravi.

Zdravlje: Povedite više računa o krvnoj sliki.

RIBE

Poso: Dozvoljavate sebi pokadgod trenutke neodlučnosti kad bi morali bit fokusirani na ono što je prid vama ko obaveza. Dok ste svisni opasnosti štete nema, al pitanje je vrimena kad će vam misli zalutat u drugom smeru.

Ljubav: Popravljate atsmoferu poklonima, a znate da kupovina ne rešava ono što je napravilo jaz izmed vas i voljene osobe.

Zdravlje: Čest umor i glavobolje.

T. K. M.

Priskakanje vatre na Sv. Ivana Cvitnjaka u Maloj Bosni

RIS U LJUTOVU

PROGRAM

Obilužavanja nacionalnog praznika Bunjevaca

„Dan Dužijance 2017.”

pod pokroviteljstvom Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, u organizaciji Ustanove kulture „Centar za kulturu Bunjevaca” i bunjevački udruženja

25. april
„Posvećenje žita na Sv. Marka” u Somboru
Organizator: UG „Bunjevačko kolo” - Sombor i
BKC „Lemeški Bunjevci” - Svetozar Miletić

24. jun - 18:00 sati
„Priskakanje vatre na Sv. Ivana Cvitnjaka”
u Domu kulture u Maloj Bosni
Organizator: UG „Bunjevačka vila” - Mala Bosna

1. jul - 8:00 sati
„Ris u Ljutovu”
na njivi Ivana Lebovića u „Bećar ataru“
Organizator: UG „Bunjevci Ljutovo” - Ljutovo

15. jul - 10:00 sati
„Slamarska kolonija Aleksandrovo”
u prostorijama udruženja
Organizator: KUD „Aleksandrovo”

16. jul - 9:30 sati
„Dužionica u Čonoplji“
isprid crkve „Svih Svetih” u Čonoplji
Organizator: UK „Centar za kulturu Bunjevaca” Subotica i
Regionalna kancelarija BNS u Somboru

23. jul - 9:00 sati
„Dužionica”
Okupljanje gostiju na Trgu Republike u Somboru / Fijaker plac
Organizator: UG „Bunjevačko kolo” Sombor

8. avgust - 19:00 sati
Istorijska tribina „Obilužavanje 80. godina od smrti Ivana Petreša“
u svečanoj sali Art bioskopa „Lifka” Subotica
Organizator: UG „Bunjevačka kasina“

14. avgust - 19:00 sati
Izložba „Dužijanca”
Vestibil Gradske kuće u Subotici
Organizator: KUD „Bunjevka”

15. avgust
Centralna svečanost, proslava nacionalnog praznika
„Dan Dužijance” u Subotici
17:30 Doček zvanica i gostivi isprid Gradske kuće i
svečani defile učesnika od Bunjevačke matice
18:00 Veliko kolo na centralnom trgu isprid Gradske kuće
18:30 Polaganje cvića na bistu Blaška Rajića
19:00 Svečana akademija povodom obilužavanja bunjevačkog
nacionalnog praznika „Dan Dužijance 2017.”
u Velikoj vićnici Gradske kuće u Subotici.
20:00 „Bandašicino kolo”
u restoranu „Spartak S” u Subotici
Organizator: UK „Centar za kulturu Bunjevaca”